Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...21-нһээ гарана. | № 88 (18411). | 1990 оной апрелиин 15, воскресени | Сэн 3 мүн.

ЯРУЗЕЛЬСКИЙ МОСКВАДА

Албанай хэрэгээр манай орондо ерээд байһан Польшын Республикын Президент В. Ярузельскитэй СССР-эй Президент М. С. Горбачев апрелиин 13-да Кремльдэ уулзаһан байгаа. Хоёр гүрэндэ, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ боложо байһан ехэ хубилалтануудтай холбоотойгоор хоёр талын харилсаануудай ба уласхоорондын ажабайдалай олон асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Удаань хөөрэлдөөн олон хүнэй хабаадалгатайгаар үргэлжэлүүлэгдэһэн байгаа. Совет талаһаа — Президентын Соведэй гэшүүд Ю. Д. Маслюков, Э. А. Шеварднадзе, Д. Т. Язов, бусад тусхай түшаалтад, Польшын талаһаа — Польшын республикын Президентые үдэшэжэ ябаһан түшаалтад хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Энэ үдэр М. С. Горбачев, В. Ярузельский гэгшэд совет-поляк декларацида гар табиһан байгаа.

Һүүлэй үедэ совет архивай хүдэлмэрилэгшэдэй болон түүхэшэдэй олоһон Плендэ абтаһан сэрэгшэдэй хэрэгүүдэй талаар НКВД-гэй урданай Главна управлениин списогүүд болон бусад материалнуудай буулгабаринуудые М. С. Горбачев, В. Ярузельскидэ дамжуулаа. 1939—1940 онуудта НКВД-гэй Козельскэ, Осташковско, Старобельскэ лагерьнуудта байһан поляк эрхэтэдэй фамилинууд дамжуулагдаһан списогүүдэй буулгабари соо бэшэгдэнхэй.

• • •

СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ А. И. Лукьянов В. Ярузельскитэй уулзаба. Совет-поляк парламентнууд хоорондын холбоо барисаае хүгжөөхэ асуудалнууд хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй гол анхаралда байба.

• • •

Кремлиин Ехэ ордон соо СССР-эй Президентын ба Р. М. Горбачевагай зүгһөө В. Ярузельскиин болон Б. Ярузельскаягай хүндэлэлдэ сайлалга эмхидхэгдэһэн байгаа.

Айлшантай хамта тэрэниие үдэшэжэ ябаһан поляк тусхай түшаалтад байлсаба.

Совет талаһаа М. С. Горбачев һамгантаяа, Президентын Соведэй гэшүүд, бусад тусхай түшаалтад байба.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн сайлалга дээрэ М. С. Горбачев, В. Ярузельский гэгшэд үгэ хэлэбэ.

В. Ярузельский В. И. Ленинэй Мавзолейдэ ороһон, венок табиһан байгаа. Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй солдадай хүүртэ венок баһал табигдаа.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

ОМИТЕДҮҮДТЭ, КОМИССИНУУДТА...

...депутадуудай Сове-... ...хүдэлмэриин, хүтэлбэ-... ...шэдыгөө хүтэлбэ-... ...асуудал-... ...СССР-эй Вер-... ...комитедэй ал-... ...болоһон заседа-... ...үүлэлдынгөө» хуу-... ...ушалгада бэл-... ...болюулһан байгаа.

...Верховно Соведэй ...палата-... ...үргэлжын комис-... ...Хуулиин проек-... ...ажал ябуулгын бү-... ...тодорхойлхо уялга-...

...бүлэгэй түлөө-... ...депутат В. И. Ка-... ...документтэй сугла-... ...танилсуулба. Консти-... ...регламентда оруу-... ...халтануудтай таа-... ...тэрэ комитет ...зүбшэн хэл-... ...зохилдуулан табиг-... ...Хуулиин проектые ...үедэ ... ...комиссинууд, ...шэнжэ-... ...ажаглалта хэ-... ...оруулһан бай-...

• • •

...политикын ба ...хоорондын харил-... ...СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй комиссиин ээлжээтэ заседани дүүрэхэ тээшээ боложо байна. «Хэблэл ба олониитэдэ мэдээсэлнүүдые тараадаг бусад хэрэгсэлнүүд тухай» Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэ хани халуун байдалда үнгэрбэ. Энэ документ соо автономинуудай эрхэнүүд хаһагдашанхай гэжэ В. Г. Ардзинба хэлээ.

Комиссиин гэшүүд юрэнхы дээрэнь энэ документые һайшааба.

«Хэблэл ба олониитэдэ мэдээсэлнүүдые тараадаг бусад хэрэгсэлнүүд тухай» СССР-эй Хуулиин проектые уласхоорондын хуулиин ёһо гуримуудтай тааралдуулан, зохилдуулжа, тэрэндэ шухала пункт оруулагдаа.

• • •

Эсэгэ ороной соёлой хүгжэлтэ тухай зөөрэлдөөнэй гарахада, энэ хэрэгэй коммерческэ тала тухай дурдалга олонхой ушарта дэмжэгдэдэггүй гээшэ, гэхэ зуура, мүнөө нимагтал тус һалбарида мүнгэн зөөри ехээр дуталдадаг. Иимэ хомордолгые зарим тэдыгээршье хүсэлдүүлхын тулада соёлойхид өөрынгөө предприятинуудые байгуулна. Тиимэһээ гүрэнэй, арендэ, кооперативна, ниитын ба бусад предприятинуудһаа, нэгэдэлнүүд болон эмхи зургаануудһаа налог абаха тухай СССР-эй Хуулиин проект соёлой хүгжэлтын, хэлэнэй, национальна ба интернациональна ёһо заншалнуудай, түүхын угай баялигуудые хамгаалгын асуудалнуудаар комиссиин гэшүүдэй һонирхолые ехээр татаһан байна. Понедельнигтэ СССР-эй Верховно Соведтэ тэрэ харагдажа үзэгдэхэ юм.

Тус документын зарим статьянуудые һайса ойлгожо абахын тула депутадууд заседанидаа СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түсэблэлгын ба бюджетно-финансова комиссиин гэшүүн А. Н. Саунины уриһан байгаа. Хуулиин проектын гол дүримүүд тухай хэлээд, комиссиин хүдэлмэридэ сэхэ хабаатай зүйлнүүд дээрэ тэрэ тогтобо. Тобшолон хэлэбэл, тус проект ороной зохёохы ажалтанай холбоонуудай аша туһые хамгаалгые лаб хангана: тэдэнэй предприятинууд налогуудһаа сүлөөлэгдэнэ. Тиигэжэ ниитын эмхинүүд абаһан ашаг олзоёо өөрынгөө материальна үндэһэ һуурие хүгжөөлгэдэ саашадаашье хэрэглэхэ аргатай байха.

Һанал бодолнуудаа андалдахадаа, үргэмжын ажал ябуулгада предприятинуудай мүнгэн зөөри оруулалгада хабаатай документын зүйлнүүд дээрэ депутадууд тогтобо. Энэ һайн һайхан зорилгоор гаргашалагдадаг мүнгэн зөөридэ налог тохолгые хизаарлаха хэрэгтэй гэжэ олон хүнүүд хэлэбэ. Теэдшье энэ ашатай туһатай хэрэг Советскэ Союзда һаял эхилэгдэжэ байна гээшэ.

• • •

Байгаалиие хамгаалха, мүн экологиин болон байгаалиин нөөсэнүүдые бодомжотойгоор хэрэглэхэ асуудалнуудай талаар комитедүүдэй хамтын заседани дээрэ Чернобыльдохи гэнэ усалтай холбоотой асуудалнуудые апрелиин 12—13-да хаража үзэһэн депутадуудай һанамжые парламент ямараар хүлеэн абаха хэб? Мэнэ һаяар болохо палатануудай хамтын заседани энэ асуудалда харюу үгэхэ ёһотой. Гэбэшье заседани дээрэ тараагдаһан хандалгада хэлэгдэһэнэй ёһоор, арадай депутадууд «политическэ талаар сэсэн мэргэн ухаатай, холын бодолтой байха ёһотой, юуб гэбэл, мүнөө үеын ба ерээдүйн олон миллион хүнүүдэй ами наһан ба элүүр энхэ, манай гүрэнэй оршон байлга энээнһээнь дулдыдаха» гэжэ этигэнгээр хэлэжэ болохо.

Чернобыльдохи гэнэ усалай хойшолонгуудай асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ социально-политическэ, харин һүүлдэнь эрдэм-техникын ба экономическа шэглэлтэй асуудал болоно гэжэ бидэ одоошье тоолодог болообди. Тиимэһээ тэрэндэ энээнэй урда тээхиһээ ондоо хандасанууд ба онол арганууд хэрэгтэй.

Энэ гэнэ усалай хэмжээнүүдтэ тааруу онсо ба хуулиин хэмжээнүүд СССР-эй Верховно Соведэй хаража үзэгдэһэн тогтоолой проект соо дурадхагданхай. Тобшолон хэлэбэл, Чернобылиин АЭС-эй энергоблогуудые ашаглалгаһаа түргөөр болюулха талаар хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ тоологдоно. Тэрэнэй хойшолонгуудые усадхаха талаар союзно-республиканска ниитэ нэгэн программын шэглэлнүүд тодорхойлогдонхой, тус программые дүүргэлгые өөр дээрээ даажа абаха гүрэнэй тусгаар зургаан байгуулагдахаар хараалагдана. Гэнэ усалһаа хохидогшодой болон тэрэнэй хойшолонгуудые усадхалгада хабаадагшадай хуулиин эрхэ уялганууды тодорхойлхо, хохидоһон нютагуудай хүнүүдэй хуби заяае, атомна элшэ хүсые хэрэглэлгын ба ядерна аюулгүй байдалай асуудалнуудые шиидхэхэ хуулинууд баталан абтахаар хараалагдана.

• • •

Национальна политикын ба нацинууд хоорондын харилсаануудай талаар СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй комиссиин заседани дээрэ «өөрынгөө национально-гүрэнэй байгуулгаһаа гадуур ажаһуудаг гү, али СССР-эй газар дээрэ иимэ байгуулгагүй СССР-эй эрхэтэдэй үндэһэ яһанай талаар сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ тухай» Хуулиин проект тухай шанга үгэ буляалдаан болоһон байгаа.

Национальна сельсоведүүдэй, районуудай, округуудай эрхэ уялга хубилгаха тухай Л. А. Арутюнянай дурадхал шанга үгэ арсалдаанай шалтаг боложо үгөө.

Комиссиин зарим гэшүүд Людмила Акоповнагай баримта һаналнуудые зүбшөөһэн байна. Зүбшэн хэлсэлгын эсэстэ депутадуудай һанамжанууд хубаагдаа.

Депутадууд ниитэ нэгэн һанамжатай боложо шадаагүй. Энэ асуудалаар хөөрэлдөөе хожом үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидхэгдэв.

(ТАСС).

ЛИТВАГАЙ ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ЛИТВАГАЙ ССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Союзна гүрэн соо Литвагай ССР-эй хүтэлбэрилэгшэд зорюута, хуули бусаар республикын байдал муудуулаа. Энэнь политическэ талаараа мухардалгын шэнжэтэй боложо байна. Литвагай ССР-эй бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ асуудалые Конституцитай тааралдуулха аргатай бүтэмжэтэй ба һайса бодожо үзэгдэһэн хэмжээнүүдэй СССР-эй гүрэнэй засагай дээдын зургаануудай зүгһөө абтаһан байгаашье һаань, Литвагай ССР-ые бусад республиканууд болон бүхы Советскэ Союзда зүришүүлэн табиһан хуулиин шэнэ актнуудые республикын хүтэлбэрилэгшэд абана. Жэшээнь, СССР-эй Конституционно гуримай ба Хуулинуудай ёһоор ажаһууха ба ажаллаха хүсэлтэй совет эрхэтэдые илган гадуурлаһан «Литвагай Республикын эрхэтэнэй үнэмшэлгэ тухай» хуули апрелиин 15-да баталан абтаа. Энэ хабартаа сэрэгэй бодото албанда эрхэтэдые абалгые бэелүүлхэ талаар ажал ябуулгые республикада болюулха тухай Литвагай ССР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэри «Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялга тухай» СССР-эй Хуулиие бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. «Литвагай ССР-эй газар дээрэ КПСС-эй зөөриие хамгаалха талаар хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо эсэргүүгээр республикын засагаархид энэ зөөриие булимтаран абаха хуули буса һэдэлгэнүүдые гаргана.

Иимэрхүү олон тоото ябуулгануудые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Орон соохи политическэ болон социально-экономическа тогтонижонги байдалые буруу һүргэлгэдэ тэдэнь шэглүүлэгдэнхэй, боложо байһан демократическа үйлэ хэрэгүүдтэ хохидол үзүүлнэ, совет эрхэтэдэй эрхэнүүдые горитойгоор хазагайруулна.

Литвагай хүтэлбэрилхы зургаануудай Конституцида харша ябуулгануудаа үргэлжэлүүлжэ, ороной арадай ажахын ниитэ нэгэн комплексын ба эрхэтэдэй хуулита аша туһые тоонгүй байхадань, өөһэдыгөө хохидуулан, урдынхяараал продукци республика руу юундэ эльгээхэ зэргэтэй юм гэһэн асуудал бусад союзна республиканудай зүгһөө зүбөөр табигдана.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада иимэ һануулга хэхэ баатай болонобди:

Хэрбээ хоёр үдэрэй туршада Литвагай ССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй дээрэ нэрлэгдэһэн шиидхэбэринүүдээ болюулаагүй һаань, сүлөөтэйгөөр һэлгэгдэдэг валютаар гадаадын дэлгүүр дээрэ худалдагдадаг продукциин зүйлнүүдые бусад союзна республикануудһаа Литвагай ССР-тэ эльгээлгые болюулха тухай заабаринууд үгтэхэ.

Иимэ хэмжээн абтахагүй бээ гэжэ бидэ һананабди, теэд мүнөө бүхы юумэн Литвагай ССР-эй хүтэлбэрилэгшэдһөө дулдыдаха байна.

1990 оной мартын 10-най байдалаар республикын байдалые һэргээхэ шиидхэбэринүүдые баталан абахыень Литвагай ССР-эй Верховно Соведһээ, Министрнүүдэй Соведһээ хүлеэнэбди гэжэ үшөө дахин батадханабди. Энэнь бүхы бүлэг асуудалнуудые хойшолуулангүй хаража үзэхэ арга олгохо һэн.

СССР-эй Президент
М. ГОРБАЧЕВ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
Н. РЫЖКОВ.

Мүнөөдэр — Совет эрдэмэй үдэр

XI ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

...НЖЭЛЭГШЫН ...ЭРЭ ЗЭРГЭ ...УЯЛГАЛНА

...ЯАДАЙ гүрэнэй багшанарай дээдэ ...буряад хэлэ бэшэгэй факуль-... ...Хэжэнгын, удаань Ородой-... ...дунда һургуулида багшалаа һэм. ...Буряадай Ниитын эрдэмэй инсти-... ...уран зохёол шэнжэлхэ хүн хэрэгтэй ...һураг дуулаа бэлэйб. Эрдэм-... ...боложо, бэеэ туршаад үзэжэ гэхэ тии-... ...шиидээ һэмби.

...онуудай һүүл багта буряад хэ-... ...болинтожо, уран зохёол ...байдалда оронхой байгаа. Таа-... ...энэ байдалые ехэ буруу шэнги ...байгаад, арга шадал соогоо уран ...шэнжэлжэ, өөрынгөө багахан ху-... ...оруулха гэжэ хүсөөгшэ һэм.

...ондо БИОН-ой литература, аман ...искусство шэнжэлдэг таһагта лабо-... ...ажалда абтабаб. Тиигээд бу-... ...бүри урданай уран зохёол, ...үзөө һаа, ехэ хэрэгтэй байна, арад ...туһатай ажал боложо магад гэжэ ...XIX зуун жэлэй буряад ла-... ...зохёоһон номуудые үзэжэ эхи-...

...арадһаа үндэһэтэй, түбэд, мон-... ...дамжан ерэһэн суута ...«Панчатантрын» зохёолнуудые үзэжэ тур-... ...намайе шаби болгоһон А. Б. ...дурадхахадань, тэрэниие өөрын-... ...гол зүйл болгоо һэм. XIX зуун ...үедэ «Панчатантраһаа» абтаһан рас-... ...Ринчин Номтоев, Галсан-Жимба ...Хайбзан дооромбо Галшиев, ...Тугулдуров ондоошье зо-... ...буряад шэнжэтэй болгожо, «Ар-... ...дуһалай тайлбари», «Сагаан Лен-... ...баглаа», «Эрдэниин сан», «Субха-... ...номууд соогоо бэшэһэн юм. ...урда тээ урагшаа һанаатай, ...түгэлдэр хүбүүд арад зоноо ...эрмэлзэл гаргадаг, ном һудар ...байһан юм. Эдэ зохёолнуудынь ...болотор буряад зондо мэдэгдээгүй, ...хорюултай байгаа гээшэ ааб даа. ...хубилган шэнэдхэлгын үедэ арад ...түүхые, ёһо заншалнуудыень, ...байһан номуудыень дууһан шэн-... ...ерээ. Тиимэһээ мүнөө үеын эр-... ...зорилго эдэ зохёолнуудые шэн-... ...хэблэхэ хэрэг болоно.

...үеын хүниие хүмүүжүүл-... ...тула нэн түрүүн уг изагуурыень ...түүхыень ойлгуулха, ёһо ...һэргээхэ, найр наадануудыень ...болгохо — сагай эрилтэ мүн. ...хэрэгтэ манай эрдэмтэд өөһэдын-... ...оруулжа байна. Хуушан монгол ...үзэглэл, буряад угсаатан зоной ...домог, уг гарбал, анхан шүтэжэ ...мүргэл бүхы тээһээ шэнжэлэгдэхэ ...ааб даа. Минии һанахада, олон ун-... ...эрдэмтэдэй хэһэн ажалые ехэ мэ-... ...ха. Саарһан дуталдажа, олон но-... ...хэблэлдэ оробошье, уншагшадта ...соогоо хүрэнэгүй. Энэ асуудалда рес-... ...манай дээдэ зургаануудай, Мини-... ...Соведэй Арадай эрдэм һурал-... ...болон Соёлой министерствэнүүдэй ...табяагүй һаань, мүнгэ багатай, ...хэблэлгүй манай эрдэмэй түб арад ...эрилтэ хангажа шадахагүй байна.

...хэлээ, ёһо заншалнуудаа мэ-... ...эрдэмтэй хүнүүдэй республикын за-... ...зургаанудта үсөөн байһаниинь ха-...

...БИОН-до хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдые ха-... ...үзэхэ болоо һаа, социологиин, түү-... ...уран зохёолой, аман зохёолой, хэлэ ...олохон ном бэлдэгдэнхэй аад, ню-... ...хэблэгдэхэ аргагүй байна. Тиимэһээ Москва, Ленинград, Новосибирск хотонуудай хэблэлнүүдтэ үсөөн хэһэгтэйгээр гаража тарана. Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа буддын, бөө шажануудта, буряад угсаатанай уг изагуурта зорюулагдаһан номууд хэблэгдэнэгүй. Иимэ байдалһаа боложо, уншагшадта мэдэгдэнгүй үлэшэдэг.

Мүнөө үедэ хубисхалай урдахи уран зохёолдо зорюулагдаһан шэнжэлгэнүүд гаранагүй. Ц.-А. Дугарнимаевай оролдолгоор «Бэлигүүн толи», «Буряад уран зохёолой баримтанууд» гэжэ хоёрхон ном гараһан байдаг. Харин тиихэдэ Бальжан-хатанһаа эхилээд, Базар Барадин, Чойжил-Лхама Базарон гэгшэдэй номууд хүрэтэр хэблэгдэхэ ёһотой гэжэ һанагдана. Буряадай угай бэшэгүүд, һарбаалжанууд, аяншалганууд, мүн Түбэд, Монгол, Хитад оронуудһаа дамжан ерэһэн уран зохёолой баримтанууд, буряад ламанарай зохёон барлаһан номууд хэблэгдэн гараа һаа, ямар ехэ туһатай байха гээшэб!

Гансал урданай уран зохёол шэнжэлэгдэхэ бэшэ, харин мүнөө үедэ бэшэгдэжэ, буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ байһан номуудай шэнжэлэлгэдэ ородоггүйнь буруу гэжэ һанагдана. Буряадаар бэшэдэг уран зохёолшодой өөһэдынгөө номууд соо мүнөө үеын һанал бодол харуулдаг болохонь дамжаггүй. Зүгөөр хэблэгдэһэн зохёолнууд саг соогоо шэнжэлэгдэдэггүй байхадаа, тон зүбөөр сэгнэгдэнэгүй. Тиимэһээл уран зохёол түргэн хүгжэнэгүй.

Илангаяа залуу уран зохёолшод ямар харгыгаар ябахаяа ойлгожо ядана ха. Тиин инаг дуран, тоонто нютаг мэтын темэнүүдһээ ондоо орёо хүндэ, бүхы зондо хабаатай зохёолнуудые бэшэхээ зүрхэ алдана хэбэртэй. Шэнэ зохёолнуудайнь гарахада, эрдэмтэднай газетэ, журналнуудта өөһэдынгөө һанамжануудые бэшэдэг болоо һаань, зүбшье, туһатайшье байха ёһотой.

Тобшолон хэлэбэл, бидэнһээ, эрдэмтэдһээ, ехэ юумэн дулдыдана. Хубилган шэнэдхэлгын үедэ арад зоной үндэһэн мэдэрэлэй үргэхэдэ, тэдэнэй үргэһэн эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые саг дары хангаха аргагүй байһанаа тодорхойлбоб. Хэды хэблэлэй удаарбашье, хүн зоной уулзалгануудые, ниитын-политическэ удха шанартай хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэлсэжэ, тэдэнэй һонирхолые бага зэргээршье хангаһан мэдээнүүдые, элидхэлнүүдые эрдэмтэднай хэнэ. Тиигэжэ хубилган шэнэдхэлгын үе сагта сагай эрилтын ёһоор эрдэмтэднай бага бэшэ ябуулгануудые эмхидхэнэ гээшэ.

Б. БАЯРТУЕВ,
Буряадай Ниитын эрдэмэй институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Манай хөөрэлдөөн

ДЕЛЕГАДУУД ЯАЖА ҺУНГАГДАХАБ?

Республикымнай партийна организацинуудта КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилээ. Манай Буряадай областной партийна организациһаа съездын делегадуудые һунгаха гурим партиин обкомой V пленум дээрэ баталагдаһан байна. Мүн эндэ һунгалга үнгэргэхэ талаар областной партийна организациин комисси байгуулагдаа һэн. Манай корреспондент М. Санданов тус комиссиин секретарь, партиин обкомой эмхидхэлэй-партийна болон кадрова хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо С. Р. Очировтай энэ һунгалтын яажа үнгэргэгдэхэ тухай хөөрэлдэбэ.

— Сергей Раднаевич, нэн түрүүн байгуулагдаһан комиссиин гол уялганууд болон эрхэнүүд тухай хэлэжэ үгыт.

— Гол уялгань гэхэдэ, КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудые һунгаха гурим сахиха болоно. Һунгуулиин партийна округуудые байгуулха эрхэтэй. Мигэжэ республика соомнай 14 иимэ округ байгуулагдаба. Тиихэдэ окружной комиссинуудай бүридэл баталха, тэдэнэй ажал ябуулга хүтэлбэрилхэ уялгатай. Үшөө һунгуулиин бюллетень болон протоколнуудай түхэл янза баталха. Һүүлэй һүүлдэ һунгалтын дүнгүүдые областной партийна конференцидэ мэдээсэхэ. Мүн бусадшье уялганууд олон даа.

— Энэ һунгалтын онсо илгаа тухай хөөрэжэ үгыт.

— Энэ шухала асуудал. Юуб гэхэдэ, энэ һунгалтые арадай депутадуудые һунгаха һунгалтатай сасуулжа болохогүй. Депутадуудые һунгахадаа, засагай зургаанда түлөөлэгшые һунгана гээшэбди. Депутадай мандат абахын түлөө ёһотойл тэмсэл болоно ха юм. Харин бидэ мүнөө партийна съездын хүдэлмэридэ манай областной парторганизациһаа хабаадаха хүниие, партийна нүхэрөө һунгана ха юм бибди. Эндэ ямаршье тэмсэл байха ёһогүй. Мүнөө сагай эрилтэнүүдээр ажаһуудаг, хүдэлдэг, хубилган шэнэдхэлгын хэрэгые гүн бодолоороо мэдэржэ, бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан партиин гэшүүд лэ съездын делегадууд болохо ёһотой. Үшөө нэгэ онсо юумэн гэхэдэ, бидэ энэ һунгалта үнгэргэхэдөө, партиин обкомой V пленум дээрэ баталагдаһан «Делегадуудые һунгаха гурим» болон партиин хүтэлбэрилхы органуудай һунгалта тухай КПСС-эй ЦК-гай инструкци баримталхабди.

— Партийна организаци бүхэн съездын делегадуудта кандидадые дэбжүүлхэ эрхэтэй гээшэ гү?

— Партиин 50-һаа дээшэ гэшүүдтэй партийна эхин организацинууд дэбжүүлхэ эрхэтэй. Харин энээнһээ үсөөн гэшүүдтэй партийна организацинууд ондоо иимэ үсөөн гэшүүдтэй партийна организацинуудтай нэгэдэжэ, кустовой суглаа үнгэргэжэ, съездын делегадта кандидадые дэбжүүлхэ болоно. Тиихэдээ партиин гэшүүдэй 50-һаа дээшэ байхань ойлгосотой ааб даа. Суглаан дээрэ коммунист бүхэн хэдышье кандидадуудые дэбжүүлхэ эрхэтэй. Тиихэдээ кандидат бүхэниие нарин нягтаар, үнэн сэхээр зүбшэн хэлсэхэ уялгатай. Эдэ бүгэдын удаа партийна эхин организаци делегадта нэгэл кандидадые дэбжүүлхэ эрхэтэй юм. Мүн партийна организацинууд өөрынгөө бүридэлдэ ородоггүй, ондоо тээхи коммунистые дэбжүүлхэ эрхэтэй.

— Мүнөө делегадта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилээ. Энэмнай хэды болотор үргэлжэлхэ юм?

— Апрелиин 10-һаа эхилээ, апрелиин 22-то дүүрэхэ. Апрелиин 23—25-да кандидадууд бүридхэлдэ абтаха ёһотой. Харин апрелиин 25-һаа майн 15 болотор делегадуудта кандидадууд коммунистнуудтай уулзажа, КПСС-эй Платформо болон Устав тухай, партиин нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, бүхы партийна хүдэлмэри яажа нарижуулан һайжаруулха тухай гэхэ мэтын асуудалнуудаар өөрынгөө һанамжануудые хэлэхэ, хөөрэлдэхэ ёһотой. Энэ уулзалгануудые партиин горкомууд, райкомууд эмхидхэхэ уялгатай. Тиихэдэ депутадуудта кандидадуудта адли этигэмжэтэ нюурнууд гэжэ байхагүй. Партиин райком, горкомууд кандидат тухай партийна эхин организаци бүхэндэ мэдээсэхэ.

— Һунгалта хэзээ болохоб?

— Майн 16-да, КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ баталагдаһан гуримай ёһоор нюусаар дуугаа үгэжэ һунгаха болонобди. Партийна эхин организаци бүхэндэ иимэ һунгалта үнгэргэгдэжэ, суглаанай болон дуугаа үгэлгын протоколнууд сэхэ окружной партийна комиссинуудта эльгээгдэхэ ёһотой. Эндэ нэгэ шухала асуудал бии. Коммунист бүхэн нюусаар дуугаа үгэхэдөө, бюллетень соо оруулагдаһан бүхы кандидадуудай дундаһаа дэмжэхэ хүнүүдэй нэрэ үлөөгөөд, бусадыень зураха ёһотой. Дуугаа үгэлгын үедэ партиин ветерануудта ехэ анхарал хандуулха бологдоно. Юуб гэхэдэ, эдэнэй зариман суглаанда хабаадажа шадахагүй байха. Тиимэһээ партийна организаци бүхэн ветерануудта гэртэнь ошожо, дуугынь үгүүлхэ, суглаан дээрэ хэлэгдэһэн тухай мэдээсэхэ зэргэтэй. Үшөө нэгэ юумэн. Дуугаа үгэлгын дүн заатагүй партийна суглаан дээрэ баталагдаха.

— Партийна эхин организаци бүхэнэй делегадта кандидадые дэбжүүлээ һаань, эдэмкай аргагүй олон болохо байна. Энэ талаар юун хараалагданхай гээшэб?

— Апрелиин 18-һаа апрелиин 21 болотор партиин райкомууд болон горкомуудай пленумүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Эндэ партийна организаци бүхэнэй түлөөлэгшэд уригдажа, дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые зүбшэн хэлсэхэ юм. Нюусаар дуугаа үгэхэ бюллетеньдэ хэниие үлөөхэеэ эдэ пленумүүд шиидхэхэ байна. Тиихэдээ съездын делегадуудые һунгаха нормо, районуудайнгаа коммунистнуудай тоо хараада абаха гээшэ шухала.

— Дуугаа үгэлгын урда тээ коммунист өөрынгөө кандидатурые болюулха эрхэтэй гү?

— Һунгалтын болохоһоо недели урид гэхэ гү, али майн 9 болотор болюулха эрхэтэй.

— Съездын делегадууд яажа һунгагдаха болонob?

— Һунгалта партийна эхин организацинуудта үнгэргэгдэхэ. Һунгуулиин округой бүхы коммунистнуудай хахадһаань олон дуу абаһан хүн делегадаар һунгагдаһанда тоологдохо ушартай. Харин делегадта кандидадуудай нэгэнэйншье иимэ дуу абаагүй һаань, һунгалта хоёрдохёо, майн 23-да үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Эндэ эгээн олон дуу абаһан хоёр кандидат һунгалтын бюллетеньдэ оруулагдаха болоно. Хоёрдохи һунгалтын дүнгөөр һунгагшадай 50 процентһээ дээшэ дуу нэгэнэйншье абаагүй һаань, КПСС-эй XXVIII съездын делегадые областной партийна конференци һунгаха.

ЭРХИМҮҮДЭЭ НЭРЛЭБЭ

Буряадай хүдөө ажахын институдай коммунистнууд КПСС-эй XXVIII съездын делегадта кандидадые дэбжүүлхэ суглаа үнгэргэжэ, институдай, ректор, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат **А. Ц. Балдуевые** делегадта кандидадаар дэбжүүлбэ. Тэрэ республика соогоо мэдээжэ хүн. Республикынгаа хүдөө ажахые һайн мэдэхэ, энэ талаар съезд дээрэ өөрынгөө һанамжа табиха, шиидхэбэринүүдые ябуулха аргатайшье, шадалтайшье хүн гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

«Спецстроймеханизация» трестын партийна суглаанда хабаадагшад эрхимүүдээ элирүүлхын тула хоёр дахин дуугаа үгэхэ баатай болобо. Эндэ бүхыдөө зуу гаран партиин гэшүүн тоологдодог. Тэдэнэр съездын делегадта кандидадуудаар эгээн эдэбхитэй коммунистнууд: хоёрдохи СМУ-гэй бригадир В. И. Данилов, нэгэдэхи УМС-гэй прораб В. И. Компанеец, трестые эрхилэгшэ Е. Ф. Сокольников гэгшэдые дэбжүүлбэ.

Түрүүшын һунгалтын дүнгөөр эдэнэй нэгэнииньшье суглаанда хабаадагшадай 50 процент дуу абажа шадаагүй. Тиимэһээ эгээн олон дуу абаһан Е. Ф. Сокольников, В. И. Компанеец гэгшэд хоёрдохи шатада оруулагдаһан байгаа. Энэ һунгалтын дүнгөөр **В. И. Компанеец** съездын депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРБАН ХОЁРДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИИН НЭЭЛТЭ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй арбан хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси апрелиин 19-дэ үглөөнэй 10 сагта Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо нээгдэхэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Буряадай АССР-эй арбан хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессидэ ерэһэн Буряадай АССР-эй арадай депутадууд 9 сагһаа 18 саг хүрэтэр Соведүүдэй байшангай гурбадахи дабхарай 425-дахи кабинедтэ бүридхэлдэ абтаха.

Апрелиин 19-дэ сессиин нээгдэхэ үдэр 8 сагһаа Соведүүдэй байшангай конференц-залай фойе соо бүридхэлдэ абтаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Эрдэм ухаа хүгжөөлгэдэ, научно-педагогическа ажал ябуулгада ехэ габьяатай байһанайнь түлөө **«Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум олгоо гэбэл:

Аносов Георгий Георгиевичта — Буряадай хүдөө ажахын институдай факультедэй декан, биологиин эрдэмэй кандидат.

Батоев Бабу-Доржи Батоевичта — РСФСР-эй Арадай эрдэм һуралсалай министерствын Национальна һургуулинуудай эрдэм-шэнжэлэлгын институдай Буряадай филиалай ахамад эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

Доржиев Бадма Шаркуевичта — Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Михайлов Тарас Максимовичта — СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделениин Буряадай эрдэмэй түбэй эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, түүхын эрдэмэй доктор.

Никифиров Кузьма Александровичта — СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделениин Буряадай эрдэмэй түбэй Естественнэ институдай директор, техническэ эрдэмэй доктор.

Олзоева Галина Кирилловнада — Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай доцент, педагогическа эрдэмэй кандидат.

Раднаев Эрхито Раднаевичта — Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай кафедрые даагша, педагогическа эрдэмэй доктор, профессор.

• • •

Дээдэ мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэлгэдэ удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаа гэбэл:

Авраева Юлия Борисовнае — Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай доцентын уялгые дүүргэгшэ, педагогическа эрдэмэй кандидат.

Бадмаев Евгений Лубсановичые — Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Барданов Николай Францевичые — Зүүн Сибириин технологическа институдай ниитын эрдэмэй факультедэй декан, түүхын эрдэмэй кандидат.

Зарубина Валентина Николаевнае — Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай кафедрые даагша.

КПСС-эй ЦК-гай Платформын болон партиин Уставай проектнүүдые зүбшэн хэлсэнэбди

ОЛОНОЙ ҺАНАМЖАНУУД ОНШОТОЙ

КПСС-эй XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект зүбшэн хэлсэлгэ Агын округой партийна организацинуудта үргэлжэлһөөр. Жэшээлхэдэ, Могойтын районой коммунистнууд хэблэлдэ толилогдоһон үдэрһөөнь эхилээд, энэ документтэй дүтөөр танилсана. КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект зүбшэн хэлсэлгэ имагтал партийна эхин организацинуудай нээмэл суглаанууд дээрэ үнгэргэгдэнэ. Гол түлэб коммунистнууд, мүн партийнабэшэ нүхэдшье энэ документ тухай һанамжа дурадхалнуудаараа хубаалдана. Партиин райкомой дэргэдэ олониитэдэ амин шухала асуудалнуудаар үгэ андалдалгын клуб байгуулагданхай. Тиимэһээ энэ клубта хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэнэ.

Коммунистнууд мүнөө үедэ партиин бэелүүлхэ үүргэ тухай мүн лэ һанал бодолоороо хубаалдана. Олон зон манай ороной, округоймнай ажахын, экономикын хүгжэлтын политическэ хубилалтануудһаа хараагүй хожомдожо ябаһан тухай тэмдэглээд, хэлэгшэеэ гэршэлһэн бодото баримтануудые тоолоно. Гадна эдэнэр арадай ажахые хүгжөөлгэ хурдадхаха, хубилган шэнэдхэхэ тухай дурадхал оруулна.

Зүгөөр зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсагшад КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектые һайшаан дэмжэхэ зуураа, өөһэдөө нэмэлтэ зүйлнүүдые оруулна. Тодорхойлходо, районой коммунистнуудай олонхидынь СССР-эй Конституциин 6-дахи статьяе усадхажа, партиин хүтэлбэрилхы үүргэ тухай заабарие болюулха тухай заана. Мүн Россин Компарти заабол байгуулха эрилтэнүүд табигдаа. Тодорхойлходо, Наринай-Адагай совхозой, «Победа», СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, «Россия», «Коммунизм» агрофирмэнүүдэй, Ушарбайн дунда һургуулиин, прокуратурын, районно больницын партийна эхин организацинуудай коммунистнууд иимэ һанамжатай байна.

Гэхэ зуура Россин Коммунис парти байгуулһанай хэрэггүй гэһэн һанамжатай коммунистнуудшье бии. «Дружба», «Путь Ильича», «Могойто» гэжэ агрофирмэнүүдэй коммунистнууд Платформын проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ иимэ һанамжануудые хэлэбэ.

Партийна энэ шухала документ зүбшэн хэлсэлгын үедэ олон партинуудые байгуулхада аша үрэтэй, манай обществодо, гүрэн түрэдэ һаад тойбогүй гэһэн һанамжатай нүхэд яһала олон. Тодорхойлходо, партийна эхин 6 организацинууд олон партитай системые дэмжэжэ байһан тухайгаа баталһан тогтоол абаба. Партиин XXVIII съездын делегадуудые хэдэн хүнүүдэй кандидатурануудые табижа һунгаха ёһотойбди гэһэн һанамжа олонхи партийна эхин организацинуудта дэмжэгдэнэ.

Партийна организацинуудай, илангаяа партийна дээдын органуудай ажал ябуулга тухай олониитэдэ муугаар мэдээсэгдэнэ. Партиин жасада ороһон мүнгэн зөөриин ямар хэрэгтэ, яажа гаргашалагдадаг тухай мэдээсэгдэнэгүй гэһэн гомдол Платформын проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ олоор ороо. Хойшодоо партиин райкомой эмхидхэлэй нэгэдэхи пленум дээрэ тэрэнэй штат, бюджет, хүдэлмэрилэгшэдэйнь хүлһэ салин тухай асуудал харадаг болохо тухай һанамжанууд ороно.

Коммунистнуудай оруулһан партийна түлбэриин 50 процентыень партийна эхин организацинууд өөһэдөө мэдээд, өөһэдынгөө аша туһада хэрэглэдэг болохо ёһотой гэжэ заагдана. Партийна комитедүүдэй аппарадта хүдэлэгшэдэй тоое үсөөрүүлхэ, хэгдэхэ ажалайнь шанар һайжаруулха, партийна суглаануудые хэрэгтэй болоходонь үнгэргэхэ тухай коммунистнууд мэдүүлнэ. Тиихэдэ партиин зэргэһээ өөрынгөө дураар гаралгые хорихогүй гэһэн нэмэлтэ партиин шэнэ Уставта оруулха шухала.

Орон доторнай олон партинуудые байгуулха тухай асуудалда хүнүүд ондо ондоогоор хандана. Националис, шовинис, фашис олониитэдэ харша шугам баримталдаг партинуудые байгуулжа огто болохогүй, иимэ һэдэлгэтэй зонтой эрид тэмсэхэ хэрэгтэй гэһэн һанамжанууд коммунистнуудай суглаанууд дээрэ нэгэтэ бэшэ хэлэгдээ.

Прокуратурын, милициин, сүүдэй органуудай хүдэлмэрилэгшэд, мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэд партиин райкомой бүридэлдэ хойшодоо орохогүй ёһотой гэһэн һанамжа Наринай-Адагай агрофирмын коммунистнууд хэлэбэ. Демократиин дэлгэрһые урдаа баряад, олониитэдэ харша, ээлэн буса ябадал гаргагшадтай совет хуулиин ёһоор тэмсэхэ гэһэн һанамжада анхармаар. Районой хэлхээ холбооной таһагай коммунистнууд совет хуулиие улам шангадхахаар болоо гээд зааба. Партиин райкомой пленумүүдтэ, партийна конференцинүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалай үндэһөөр коммунистнуудай дуугаа үгэлгые элирхэйлжэ, олондо мэдээсэжэ байха хэрэгтэй гэһэн һанамжа дэмжэгдэбэ.

КПСС-эй XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект зүбшэн хэлсэлгэ район дотор үргэлжэлһөөр. Коммунистнууд энэ документ гол түлэб дэмжэхэ зуураа, үзэл сурталай хүдэлмэри эрид эдэбхижүүлхэ, партиин гэшүүдэй зэргые нягтаруулан нэгэдүүлхэ тухай һанамжаяа хэлэнэ.

Б. ЭРДЫНЕЕВ,
КПСС-эй Могойтын райкомой инструктор.

ХҮНИИЕ, ӨӨРЫЕНЬ БҮ МАРТАЯЛ

Манай парти «орон доторнай энэрхы ёһото, демократическа социализм байгуулха, интернационализм, бүхы хүн түрэлтэндэ адли тэгшэ хабаатай баялигуудые эрьбадхан батадхаха» гэһэн зорилго табина гээд КПСС-эй Уставай проектын оролто дотор хэлэгдэнэ. Бүхы юумэн эндэ зүб шэнги, зүгөөр миин лэ абаһаар, агшан зууранда харахада, тиимэ байна. Үнэн дээрэнь абаад харахада, ниитын хүгжэлтын эхин голдонь хүниие табиха гэжэ Коммунис парти эрмэлзэнэ ха юм. Имагтал хүн өөрөө, мүнөө сүлөөтэ эрхэ байдалда хүгжэжэ байһан, ерээдүйн үе сагта али бүхы талаараа хүгжэһэн хүн коммунистнуудай гол шухала баялигынь мүн болоно гээшэ, харин социализм ба коммунизм, Марксын һургаалай ёһоор, миин лэ энэ эсэсэй зорилгодо дабшалтын шатанууд болоно бшуу.

Социалис ба коммунис үзэл сурталые мүнөөдэрэй болон ерээдүй үе сагай бодото байдалай хэрэг болгохын тула партиин олон миллион гэшүүдэй эршэ хүсые үнэн байдалай үйлэ хэрэгүүдтэ элсүүлхын тула партиин Устав үзэл сурталай талаар нэгэдэлые эмхидхэхы нэгэдэл болгохо, тэдэнэй хүсэл зоригые ниитэ нэгэ хүсэл зориг болгохо зэргэтэй. Энэнь КПСС-ые үгэ буляалдаата арсалдаанай клуб болгохоһоо аршалан хамгаалха, үгэ хэрэг хоёрой хоорондохи алгасалдаанһаа һэргылхэ байна. Иигээд ерэхэдээ, партиин гэшүүн Компартиин организацинуудай нэгэндэ хүдэлхэ уялгатай болоно ха юм.

Харин КПСС хадаа нэгэн һаналтанай һайн дуранай нэгэдэл мүн гээшэ. Ушар тиимэһээ Устав доторнь тэрэнэй гэшүүдые ямар нэгэ юумэндэ баадхаһан дүримүүд болон эрилтэнүүд байха ёһогүй. Партида ороһон хүн бүхэнэй һайн дураараа бэе дээрээ даажа абаһан КПСС-эй гэшүүдэй уялганууд баалаһан бэшэ, имагтал эмхидхэһэн ба шэглүүлһэн удхатай байдаг. Ушар тиимэһээ, жэшээнь, ондоогоор бодомжолһонойнь олонойхидо орходоо ондоо хараа бодолтой байһан коммунистнуудай өөрынгөө хараа бодолые баримтатайгаар харуулжа шадаһанайнь түлөө хэһээхэгүй гэжэ Устав дотор онсолон зааха шухала болоно. Олонхиин шиидхэбэри абаһан хойношье тэрэ энээниие хэхэ аргатай.

Зүгөөр партиин нэрэ хүндэдэ зохихогүй муу хойшолонгуудтай харюусалгагүй үйлэ хэрэгүүдэй түлөө партийна хэһээлтын үгтэхэнь зүйтэй юм ааб даа. Тэрэ хуулита хэмжээнэй хэрэг. Гэхэтэй хамта коммунистын өөрынгөө гэм зэмые бүхы дээрэнь мэдэрһэн ушарта энэ зүбтэй байха. Тиимэ ябадал хоёрдохёо гаргабал, коммунист партиһаа гаргагдаха болоно.

Парти бүхыдөө, коммунист бүхэн хүдэлхэ ёһотой гэжэ Устав дотор мүн баһа тэмдэглэхэ шухала. Олониитын политическэ манлайн үүргэ дүүргэхэеэ оролдохо. Хүсэл оролдолгонуудаа хамтадаа зүбшэжэ, съезднүүд, конференцинүүд, суглаанууд, бюронууд, комитедүүд дээрэ хэлсэжэ, шадаал һаа, саарһа бэгаар хэрэглэжэ, тодорхойлон зохилдуулха шухала. Парти доторхи демократиин илан мандаха тухай хэлсэгдэжэ байһан хада инструкторнуудтай, инспекторнуудтай, таһагуудые даагшанартай засаг бэелүүлхэ үүргэ дүүргэдэг мүнөө үеын райкомууд, горкомууд шэнги түлбэри абадаг ямаршье гүйсэдхэхы аппарат байха ёһогүй. Нютагуудта һунгагдаһан партийна органуудай дэргэдэ миин лэ техническэ аппарат байжа болохо. Хинаха ба шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгаха үүргэнүүдые партийна олониитэ өөрөө бюронууд болон комитедүүдэй гэшүүдээр дамжуулан бэелүүлхэ аргатай, ёһотойшье.

«Партиин зөөри ба мүнгэн зөөри» гэһэн бүлэг дотор партийна эхин, мүн баһа нютагуудтахи организацинууд гэшүүдэй түлбэриин, партиин предприятинууд олзо оршынгоо зарим хубииень өөһэдөө мэдэжэ хубаарилха эрхэтэй байха гэжэ заагаа һаа, һайн һэн. Мүн баһа мүнгэн зөөриин «бусад оршонууд» гэһэн үгэнүүдые тайлбарилан тодорхойлхо шухала.

Б. БАДМАЕВ,
1945 онһоо КПСС-эй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин профессор, Кубын Компартиин ЦК-гай таһагай — Ньико Лопесой нэрэмжэтэ Партийна дээдэ һургуулиин бүлэг консультантнуудые хүтэлбэрилэгшэ.

Гавана хото.

(«Правда» газетын 1990 оной апрелиин 11-нэй номерһоо абтаба).

ДАХИНАА МҮНДЭЛҺЭН ФЕРМЭДЭ

Репортаж

Ажабайдал гээшэ һонин даа! Таба-зургаан жэлэй саада тээ эрхилһэн хэрэг гэнтэ хэрэггүйдэ, бурууда тоологдожо захалха. Бирагүйхэн үрэ дүнгүүдынь бодото харагдажа эхилхэдээ, олзо, гарзань тоологдоходоо, «энэмнай ехэл буруу юумэ хэжэ байнабди» гээд хүн бүхэн лаб ойлгожорхино гээшэ ааб даа. Имэрхүү ушар Үльдэргэ нютагай үзэсхэлэн һайхан газарта түбхинэһэн «Коммунизм» колхоздо болоһон юм. Дээрэһээ бууһан захиралтын ёһоор 1984-85 онуудай үеэр ажахын һаамхай үнеэд хамтадхагдажа, бултадаа колхозой түбтэ, түбэй фермэдэ асарагдаа бэлэй. Тиигэжэ хэдэн зуугаад үнеэд нэгэ газарта обооролдожо, нэгэ адли байдалтайл, адли тэжээлтэй, адли үбшэн хабшантайл болоо һэн. Эмхи гуримгүй юумэн захаһаа эхилээд байха. Бэлшэхэ газарынь хажуугаарнь бултадаа түргэн мүлжэгдэжэ, холуур бэлшээридэ гарахадаа, үнеэд гурба-дүрбэн часай туршада найгалзан ябажа, эсэжэ, сусажа, һайн хагдада хүрэдэг бэлэй. Тэндэ эдеэлээд, һөөргөө мүн лэ удаан сагта найгалзан, хуһамаг хорёодоо хүрэхэ. Иигэжэ һаамхай үнеэд ехээр туража, һү һаамынь эрид доошолоо һааб даа. һаалишадай салин түлбэришье мүртэй байхагүй. Дээрэһээ бууһан захиралта хододоо зүб байдаггүй гээд энэ ушар элирхэйлээ. Үльдэргынхид эдэ бүгэдые һайн ойлгожо, алдуу эндүүгээ заһахаяа оролдоо. Иигэжэ Хуһан-Хушуунай һүнэй фермэ дахинаа мүндэлжэ, үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр район дотор түрүү һуури эзэлээ юм. Тиихэдэ һэргэн байгуулагдаһан үеһөө хойшо нэгэ жэлэй саг үнгэрөө. Тус фермын һааха һү тэбээ 136 процент дүүргэжэ, үнеэн бүриһөө 2863 килограмм һү һааган бэлэй. Хүйтэн сэбэдэг уларилтай Яруунада энэ ехэ үндэр амжалта ааб даа. Зуугаад үнеэдые табан һаалишан, хоёр үхэршэн харууһална. Нёдондо жэлдэ райондо байгуулагдаһан гурбан мянгатанай клубай гэшүүд — үнинэй һаалишан Анна Цыреновна Жамьянова, Доржо Дугданович Дугданов ба бусад солото зон эндэ ажалладаг юм. Эдэ бүгэдые «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Лидия Даржаевна Цыбикжаповатай (республика дотор ори ганса эхэнэр-түрүүлэгшэ юм) хөөрэлдэхэдөө дуулабаб. Хуһан-Хушуунай фермэһээ гадна Углуугай һүнэй фермэ мүн лэ дахинаа «ами орожо», хүдэлдэг болонхой гэжэ дуулахадаа, зоотехник Н. Ц. Ринчиновые дахан, колхозой түбһөө арбан табан модоной зайда оршодог Углуугай һүнэй фермэдэ машинаар хүрэжэ ерээ бэлэйб.

Дээшээ дугташаһан шэлын ташаланда тус фермэ оршоно. Тээ дээгүүр ой харлана. Дүрбэ-табан гэр, малай байра, худаг...

— Мүнөө үбэл яһала дулаан үбэлжөөбди. Хажуудамнай ой байһандаа тиимэ нэмэри урин байгаа гээшэ гү даа. Өөрөө би гэр бүлэтэеэ энэ жэлэй январь һарада энэ фермэдэ ерээд хүдэлжэ байнаб. Түбэй фермэдэ удаан хүдэлэгдөө,— гэжэ сэбэр буряадаар үнинэй һаалишан Флюра Байзитовна Цыбжитова хөөрэнэ.—Мүнөө энэ Углуугай фермэ һэргээгдэһээр хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Дүрбэн һаалишан — би, Надя Петрова, Ирина Рахматулина, Люба Черепанова наһанайнгаа нүхэдтэеэ эндэ хүдэлнэбди. Эрэшүүл үнеэдые адуулна, үбһэ, тэжээл асарна.

Татаар яһанай Флюра басаган буряад хүбүүндэ хадамда гаража, шэнэртэй ажалаараа гаршаһан ... хүмүүжүүлжэ, үргэн ... хүндэтэй болонхой. Нүхэрынь Мэдэгбал Бадмаевич энэ Углуугай фермые даагшаар хүдэлдэг юм. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэнэртэ хандажа, тус фермые бодхоолгоһоо гүйһан юм ааб даа. Тиигээд лэ эдэнэр иишээ зөөһэн намтартай. Өөрөө Хяагтын аад, эндэхи хүбүүндэ хадамда гаража, эмгэн эхэдэнь хамһалсангаа эндэ хүдэлһэн Надежда Михайловна Петрова залуушье һаа, бэрхэ һаалишан гэжэ тоологдодог. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ гурбан мянгатанай тоодо шууд-шууд ороогүй бшуу. Мүнөө жэлдэ заабол энэ хүшэр дабаае дабаха гээд найдагдана. Н. М. Петроватай тугалай байра соо уулзаа бэлэйбди. Тэрэ клеткэнүүд соо сэбэрлэжэ байба. Тугалшан гэжэ эндэ үгы, һаалишад өөһэдөөл тугалнуудаа ажалладаг юм. Пеэшэн түлигдэнхэй. Нэгэ хэды үсөөн тугал хэбтэнэ. Эдэ хадаа гэдэһээ үбдэһэн тугалнууд. Элүүр энхэнүүдынь газаашаа гаранхай, хуһамаг соо наранда игаажа, юрэдөө, дорюун, сэбэрнүүд гээшэнь! Дулаанай хаһа ерээ хадань, эдэнэр саашадаа ядамаггүй тэнжэхэ гээд һанагдаа бэлэй. Харин янгинама январьда энэ ажахын мал гарзада ехээр ороно гээд районой агропромышленна нэгэдэлэй соведэй заседани дээрэ хэлэгдээ һэм шуу. Тиихэдэ зохид, хуурай бокснуудтай тугалай байранууд үгы, нарай тугалнуудые элдэб байрануудаар байлгаха саг тулаа һэн ааб даа. Харин энэ Углуугай фермэдэ зон яһала оролдожо түл абаа байна. Жэшээнь, жэлэй эхинһээ гурбан һарын туршада тус фермын 68 үнеэнһээ 44 тугал абтаа. Саашадаашье үнеэд тугаллаха юм аабза. Үнеэн бүриһөө жэлэй туршада 2 мянган литр һү һааха гэһэн уялгаа улгүүрхэйнд дүүргэхэ гэжэ батаар найдана. Энэнэй түлөө тэдэнэр шэрмайн оролдоно.

И. ГОМБОИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коммунизм» колхозой бэрхэ һаалишан Н. М. Петрова.

Авторай фото.

Яруунын район.

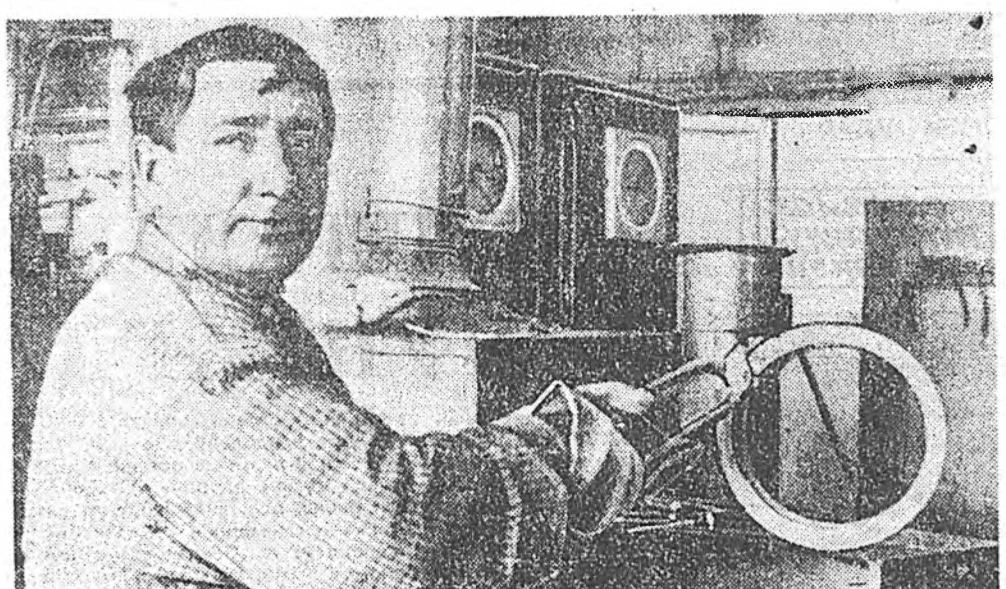

Василий Радионович Сафронов арбан гурбан жэл Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй механическа цехэй хабсаргалгын участогта шудхагшаар хүдэлнэ. Тус участогта гурбан халаанда 7 шудхагшад хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда ажалай ветеранууд Борис Самуев, Сергей Павлов, Вадим Литвинов гэгшэд. Эдэ нүхэднай халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэжэ, залуу нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шудхагша Василий Сафронов ажал дээрээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ ГУРИМААР

Хяагтын плавико-шпадай уурхайн коллектив һүүлэй хоёр жэлэй туршада ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда ажаллажа байна. Шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилхэдэнь нилээд олон бэрхэшээлнүүд ушараа. Гэбэшье муу бэшэ дүнгүүдые туйлажа эхилээ һэн. Хүдэлмэридэ дайралдаһан дутуу дундануудые усадхан, байгша оной эхинһээ түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатай дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб 521 мянган түхэригөөр үлүүлэгдээ. Тиин ашаг олзо абаха даабарияа 361 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Социалис мүрысөө ёһотоор эмхидхэжэ дэлгэрүүлһэнэй ашаар иимэ һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Уурхай дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ энергоцехэй коллектив эрхимлэжэ гараа. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 59 мянган түхэригэй продукци гаргаһан, нэгэ хүнэй ажалай бүтээсэ 159,1 процентдэ хүргэжэ шадаһан байха юм. Шанаржуулгын фабрикын А. С. Протасовай хүтэлбэрилдэг халаанай коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Хамһабариин цехүүд ажалай урилдаанда мүн лэ хабаадалсана. Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор флотатор Н. А. Короткова, жолоошон Н. П. Сергиенко, токарь Н. С. Дудкин, слесарь М. Н. Куприянов гэгшэдтэ «мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Е. СУРМАЧ.

УХААЛАН ЗОХЁОГШЫН АМЖАЛТА

Н. Э. Бауманай нэрэмжэтэ Москвагай Дээдын техническэ училищи дүүргээд, Улаан-Үдын авиационно заводто ажаллажа эхилһээр А. Н. Баженов арбаад жэл сохом болоо. Түрүүшээр тэрэ үйлэдбэриин мастераар, ахалагша мастераар, бюрогой начальнигаар хүдэлөө юм. Мүнөө Анатолий Николаевич, үйлэдбэриин компьютиризациин талаар ахалагша инженерэй орлогшоор томилогдонхой.

Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдтэ нүхэр Баженов шэнэ зүйлнүүдые ухаалан зохёохо талаар горитой ажал хэдэг, эмхидхэдэг, урагшаа һанаатай мэргэжэлтэ гэжэ тодоронхой. Тэрэнэй ашаар 33 шэнэ дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байха юм. Энэнь дүн хамта 28,5 мянган түхэригтэ сэбэр олзо оршо оруулһан байха юм.

Анатолий Николаевич ухаалан зохёолгодо ехэ габьяа харуулһанайнгаа түлөө 1986 ондо авиационно заводой 1-дэхи шатын шагнал хайрада хүртөө һэн. Тэрэнэй ударидалга доро, бүлэг инженернүүдэй ухаалан зохёоһон нэгэ хүдэлмэринь 1988 ондо Буряадай областной соведэй эрдэмэй техническэ таһагай түрүүшын шанда хүртөө бэлэй.

А. Н. Баженов табадахи жэлээ нэгэдэлэйнгээ ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулагшадай бүлгэмэй эхин эмхиие хүтэлбэрилнэ. Мүнөө тэрэ энэ эмхиеэ ажахын тоосооной гуримда оруулхын тула оролдолго гаргажа эхилээ.

Нүхэр Баженов габшагай бэрхэ ажалайнгаа, эсэшэгүй үүсхэл оролдолго гаргажа байдагайнгаа түлөө «Ухаалан зохёогшодой ба урлан нарижуулагшадай отличник» гэһэн тэмдэгтэ хүртэнхэй.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

Совет орон дотор

БАРНАУЛ. Үзэсхэлэн һайхан нарһан тужа соо «Алтайпрессмаш» нэгэдэлэй санатори-профилактори нээгдэнхэй. Энэнь Алтайн хизаартахи элүүр энхын 35-дахи заводской түб болоно. Ажалшадай тэндэ аргалуулха ба амарха гол гаргашануудые предприятинуудай профсоюзууд болон захиргаан өөр дээрээ даажа абанхай. Гол түлэб колхоз, совхозуудай мүнгэн зөөрөөр баригдаһан 500 профилактори мүн лэ эндэ хүдэлдэг юм.

ШЭТЭ. Бүри һая болотор нюуса гэжэ тоологдодог байһан областной түб шадархи нютагуудай тодорхой картанууд худалдаа наймаанда ороо. Аяншалагшад болон хизаар ороноо шэнжэлэгшэдтэ ехэ хэрэгтэй иимэ картануудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Геодезиин болон картографиин главна управлениин аэрогеодезическэ нютагай предприятида үйлэдбэрилдэг болонхой.

КАЛУГА. Партиин городской болон районно гурбан комитедүүдэй нэгэдэмэл пленум дээрэ партийна организацинуудай хүтэлбэриин бүридэл ондоо болгохо шиидхэбэри абтаа һэн. Партиин районно (городуудтахи) комитедүүд үгы болгогдохонь. Шэнэлэгдэһэн городской комитет тэдэнэй уялгануудые дүүргэхэ болонхой.

ЙОШКАР-ОЛА. «Марий ушем» гэһэн демократическа хүдэлөөнэй эмхидхэлэй съезд һаяхан автономито республикын ниислэл хотодо түгэсэбэ. Республикын газар дайдаһаа гадуур, Россин үшөө арбан хоёр автономито республиканууд болон областьнуудта, Казахстанда, Эстонидо, Красноярска хизаарта ажаһуудаг мари үндэһэ яһатаниие нэгэдүүлгэ эмхиин зорилго болоно.

АПК: ажалай эмхи… ба экономи…

ДУТАГДАЛНУУД… ДАХИНАА ДАБТАГ…

Үнгэрһэн жэлэйнгээ үрэ дүнгүүдые шүүмжэлхы шэнжэтэйгээр абажа харахада, манай ажахы үйлэдбэриеэ үргэдхэхэ, экономикоё һайжаруулха талаар яһала тодорхой ажал хэды ябуулбашье, мал болон таряан ажалайнгаа ашаг үрыень һанаһанда хүрэмөөр үшөө дээшэлүүлжэ шаданагүй. Эндэ колхозой бүхы һалбаринууд, мүн зарим подразделени дээрэ дутуу дундануудай бии байһанһаань боложо, иимэ байдал ушарба гэхэдэ, алдуугүй. Зарим дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа тогтохо хүсэлтэйб.

Таряан ажалые абажа харабал, нёдондо түсэбэй ёһоор, 6034 гектар таряалан дээрэ ороһото болон тэжээлэй ургамалнууд саг соогоо тариг-даһан байха юм. Эдэ талмай дээрэһээ 1 миллион 608 мянган түхэригэй орондо 1 миллион 226 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө. Иигэжэ манай механизаторнууд нёдондо жэлдэ гектарай дунда зэргээр 18,6 центнер ургаса хуряажа абаа гэхэ гү, али түсэбөөр хараалһанда хүрэжэ бираагүй. Гэхэтэй хамта эршэмтэй технологи хэрэглэгдэһэн 1471 гектар талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр 23 центнер орооһон суглуулагдаһан, энэнь түсэбһөө 3,6 центнерээр дээшэ ургаса абтаһан байха юм. Эдэ участогууд дээрэһээ дүн хамта 16,9 мянган центнерэй орондо бүхыдөө 20,4 мянган центнер ургаса хуряагдаа бэлэй.

Иигэжэ таряашадай ажалдаа эршэмтэй технологи хэрэглэһэнэй ашаар хямда сэнтэй орооһо таряа ургуулжа абаһан байна. Жэшээлхэдэ, иимэ онол аргаар ургуулһан нэгэ центнер орооһоной өөрынь үнэ сэнгынь оройдоол 2 түхэриг 10 мүнгэнэй болоо. Энэнь бүхы колхозоороо абаһан таряанай сэнһээ нилээд химдашаг байна. Эдэ баримта юу гэршэлнэб гэхэдэ, ажалай эмхидхэлдэ түрүү онол аргын хэды ехэ ашаг нүлөө үгэдэгыень үшөө дахин элишэлнэ ха юм. Ушар тиимэһээ ямаршье уларилтай жэлдэ тогтууритай ургаса абаха гэбэл, эршэмтэй технологи үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай.

Ажахын тоосоогоор, хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэн ябуулдаг звенонууд ургуулһан ургасынгаа зэргээр салин түлбэреэ абадаг хадаа иимэ түрүү технологёор хүдэлхэ аргатай байһанаа һүүлэй үедэ ойлгожо абаа. Зүгөөр ойлгоод, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэнь тиимэшье хүнгэн бэшэ ааб даа. Эршэмтэй технологёор ажаллахын тула механизаторнууд тэрэнээ һайнаар мэдэхэ, хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаха шадабаритай байха ёһотой ха юм. Энэ талаар таряашадай һуралсалыень ондоо болгон хубилгаха, тэдэнэрэй мэдэсээрнь мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ, классностиень ондоо болгон хубилгаха хэрэгтэй гэжэ тоологдоно. Ажахын мэргэжэлтэд, ниитын эмхинүүд эгээл энэ шухала хэрэгые зүбтэйдэ тоолоод, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүдые хараалжа эхилэнхэй.

Нюунгүйгөөр сэхыень хэлэхэ болоо һаа, манай механизаторнууд тоһо түлишэ гамнаха, гаргашалха, деалгагдан үгтэһэн техникэдээ ээзн ёһоор хандаха талаар үшөөл дутагдалнуудтай байһаар. Иимэ хэмжээнүүдэй хэрбээ зохёогдоод, хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ захалаа гээшэ һаань, эдэнэрэй һанал бодолынь тад ондоо болон хубилха зэргэтэй байна ха юм. Нэн түрүүн тоһо түлишэ хэрэглэхэ талаар тоо бүридхэлыень нарижуулга шухалада тоологдоно. Хоёрдохёор, техникынгээ хүсыень дүүрэнээр хэрэглэжэ шадабал, звеногойнь гү, али өөрынь ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлхэ байна бшуу. Жэшээ болгон хэлэбэл, тракторнууд гансал тарилгын үедэ дүүрэн хүсэндөө хэрэглэгдэдэг, харин бэшэ үедэнь эдэ техникэ оройдоол 30—40 процент хүрэтэр ашаглагдадаг байна. Ушар тиимэһээ трактористнууд өөһэдынгөө арга боломжо соо салин түлбэреэ абажа шаданагүй. Хоёһоор, ашаагүйгөөр дэмыдэ гүйлгэлдэхэдэ, тракторнуудай үзэл, детальнуудынь сагһаа урид элэжэ, хуушаржа һалана. Эдэ бүгэдэ һүүлэйнь һүүлдэ ажахын болон өөрынь подразделениин экономикодонь муугаар нүлөөлнэ ха юм.

Энэ һалбариин ашаг үрыень дээшэлүүлхын тула юун хэрэгтэйб гэхэдэ, бүхы звенонууд, таряашадһаа эхилээд, колхозой мэргэжэлтэд хүрэтэрөө даалгагдаһан ажалдаа тад ондоогоор хандадаг болохо жэшээтэй гээшэ.

Энэ жэлдэ эршэмтэй онол аргаар хүдэлхэ дүрбэн звено байгуулжа, тэдэнэртээ техникыень, газарыень, тоһо түлишыень хубаарилжа үгэбэбди. Мүнөө хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникэ түгэс бэлэн болгогдонхой. Апрелиин нэгэн болотор бүхы тракторнуудаа заһабарилжа дүүргэбэди. Юрэдөөл, хабарай тарилгые бо… то һайн шанартай… хэ арга боломжо… гээшэ.

Таряан ажалай бү… нуудые эндэ нэгэ д… хын аргагүй байна… хэрэглэгдэзгүй арг… дые элирүүлхэ шух… тоолонобди.

Колхознай мал… дукци үйлэдбэрил… хадаа ехэхэн ашаг… даг гээшэ. Нёдонд… дэ иимэрхүү байгаа… хугасаа соо бидэ… түхэригэй һү гүрэ… гаабди. һаалишадн… ха түсэбөө 104,3 про… гэбэшье, урзанда… орходоо, 1,4 проце… продукци үйлэдбэр… баримта манай һаа… бооно. һү һаамаа… доошолуулаашье ha… дэлһээ дары гараа… ойлгонобди.

Тэрээнһээ гадуур… нэймнай өөрынь үн… һөө үшөө дээгүүр… Тусхайлбал, нёдонд… най һааһан нэгэ ц… өөрынь үнэ сэн… хэригтэ хүрэһэн ю… абалгын үнэ сэнгэ… һэн дээрэһээнь бид… дукциһаа олзо о… һан байнабди.

Энэ жэлэй малай… гын үедэ һү һаали… хагүйн тула тодорх… ри ябуулна гээшэ… хэмжээнүүдэй хэды… гаашье һаань, Түбэ… 12 һаалишанай таб… һааха жэлэйнгээ д… гэжэ шадаагүй бэлэ… дал дээрэһээ мал… мэрэ үнгэрһэн жэ… дэнайхиһаа бага һү… на.

Иимэ гээгдэлһээ… ла юу хэхэ хэрэгтэ… нэн түрүүн һаалиша… хээ ерэһэн залуу… да тодорхой хүдэл… ха болонобди. һаали… гэжэлыень дээшэлүү… ашаг үрэтэй һураса… жэ эхилэнхэйбди. һ… ажалда үни удаан с… лаһан, мүнөө наһа… ралтада гараһан… дайнгаа дүй дүршэ… ной дунда дэлгэрүү… айхабтар ехэ удха… Хоёрдохёор, нёдон… үнеэд үсөөнөөр түг… гаяа жэлэй һүүлдэ… шэргэжэ, һү һаалы… шолһон байна.

Мүнөө эдэ асууда… хэгдэжэ захаланхай… мынхид үдэр бүхэн… зэргээр 30—31 центн… жа, тэрэнэйнгээ 21… нерыень тоһоной… шаана. Үнеэн бүри… дунда зэргээр 8,3… һүн абтана. Бидэ б… үнгэрһэн жэлэйнгэ… 6 центнерээр ехэ… ябанабди. Зүгөөр эн… наагаа амарна бэш… үрэ дүн юу гэршэ… фермын малшадай… арга нөөсэнь үшөө…

Хонин ажалһаа н… хамта 11 мянган т… зо оршо оруулагд… энэ олоһон мүнгэн… хониной мяха үйлэ… гаргашалагдаһан… һөөргөө бусаагда… һүүлдэ үлэһэн мүн… лоходомнай, оройд… ган түхэриг болоо… римта юу харуулн… хонишоднай түхэр… туршада өөһэдынгө… харюулхын түлөө… жэ элирнэ гээшэ,… тоонуудые дурадх… жэлдэ манай ажа… һүрэг эрхилэгшэд… нидые, тэрэ тоодо… дые гарзалуулһан… мэ байдал дээрэһэ… һалбариһаа ашаг… жа шаданагүйбди… зооветмэргэжэлтэд… тодорхой ажал яб… тай болоно. Бидэ… дэлһээ гараха ар…

Юуб гэхэдэ, һа… нэгэ морин ажахы… дахадаа, тэрэнэй… нин ажалһаа абт… зо оршыень хэды… лэжэрхидэг байн… колхозой правлен… бэрилгэдэ анхара… бүри ехээр ханд… үүлтэрэй моридые… хын түлөө оролд… талаар хүдэлмэри… бидэ владимирска… азарга худалдаж… Адуу моридой то… ень һайжаруулжа… ди.

Дээрэ дурсагда… нууд манай ажал… һан шиидхэгдээгү… дые элирүүлжэ ү… гэдые хайшан г… ёһотойбибди гэхэ… гуудай ажабайд… болгон хубилгах… номическа түрүү… нуудые үргэнөөр… кадрнуудтай ябу… дэлмэриие һайжа… бал, колхозойнго… баринуудһаа абт… ци үйлэдбэрилг… ды дээшэлүүлхэ… набди.

Г. ВАР…
Мухар-Шэбэр… «Коммунизм…» правлениин…

Мүнөөдэр — Совет эрдэмэй үдэр

...РАДАЙ АЖАХЫДА ...НАЙ ОРУУЛҺАН ХУБИТА

гаанууд: академическэ, дээдэ һургуулиин ба һалбариин гээд хубаарна. Диилэнхи олонхи эрдэмтэднай (74 гаран процент) дээдэ һургуулинуудта хүдэлнэ. Зүгөөр академическэ һалбарида эрдэмтэд үсөөн байна. Эндэһээ уламжалхада, эрдэм ухаан ба үйлэдбэри гэжэ холбоое бүри нягтаруулхын тула проектнэ болон конструкторско эмхинүүд хэрэгтэй болоно. Энэ мүнөө дээрээ манай тон һула газар болоно.

Буряадай АССР-тэ эрдэмэй ба эрдэмэй-педагогическа хоёр мянга гаран хүдэлмэрилэгшэ бии гээшэ. Тэрэ тоодо эрдэмэй 58 доктор, нэгэ мянга гаран кандидат хүдэлжэ байна. Бага бэшэ энэ хүсэн ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ гэжэ һанагдана. Тиимэһээ арадай ажахыда, экономикодо, соёлдо тэдэнэй юу үгэжэ байһан тухай тобшохоноор тогтоһуүб.

Дээдэ һургуулинууд тушаа хэдэн үгэ. Буряадай хүдөө ажахын институдай профессорско-багшанарай коллектив комплексно 9, бэдэрэлгын 13 асуудалнуудые шэнжэлжэ байна. Тэдэнэй хориниинь арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй. Тус дээдэ һургуулида зохёогдоһон элдэб хүдэлмэринүүд республикын олохон ажахынуудта нэбтэрүүлэгдэнхэй. Жэшээнь, хальмаг ба казах үүлтэрэй мяхалиг малые һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ, манай эндэхи эрхэ байдалда тааруулагдаһан газар элдүүрилхэ шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэһэн байна. Тэдэнэй нэбтэрүүлһэн хүдэлмэринь 1—2 миллион түхэригэй ашаг олзо оруулдаг юм.

Буряадай багшанарай дээдэ һургуулиинхид томо томо монографинуудые, һургуулиин номуудые бэлдэжэ гарганхай. 200 мянган түхэригэй хэмжээнэй ажахын тоосооной шэнжэлэлгын хүдэлмэри бэелүүлэгдэнхэй. Энэ талаар Зүүн Сибириин технологическа институдай эрдэмтэд-багшанар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэй олонхинь ажахын тоосооной хэлсээгээр шухала асуудалнуудые шэнжэлжэ, арадай ажахыда нэбтэрүүлнэ. Гансал үнгэрэгшэ жэлдэ эрдэмэй 42 хүдэлмэри нэбтэрүүлэгдэжэ, гурба гаран миллион түхэригэй экономическа ашаг олзо абтаа.

Сибириин отделениин институдуудта бэлдэгдэһэн техническэ, химико-технологическа, экономическа, мүн эмхидхэлэй шэнжэтэй шэнэ хүдэлмэринүүдые республикынгаа предприятинуудта нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри бэелүүлнэ. Жэшээнь, газар үрэмдэн гүйгөөр газар дорохи уһа бэдэрдэг «Гидроскоп» гэжэ түхеэрэлгэ нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Тэрэнэй ашаар хэдэн миллион түхэриг мүнгэн алмагдажа эхилэгдэнхэй. Манай эндэхи шэрүүн сагай уларилда таарама харгы хушадаг асфальтбетон зүйлнүүдэй шэнэ технологи бэлэн болгогдоо. Гадна өөһэдынгөөшье бэлдэһэн хүдэлмэринүүдые нэбтэрүүлээ аабзабди.

Естественнэ эрдэмэй институдта техническэ шэглэлтэй шэнжэлгэнүүд хэгдэдэг юм. Энэ хадаа робототехникын, металлнуудые жэбэһээ хамгаалха талаар ионно болон плазменна технологи бэлдэлгэ болоно. Жэшээнь, ВСТИ-гэй эрдэмтэдтэй суг Улаан-Үдэ хотын промышленна предприятинуудта хэрэглэгдэһэн уһа, угаадаһа сэбэрлэхэ талаар заабаринууд бэлдэгдэжэ нэбтэрүүлэгдээ.

Түүхэй эдүүдые, юрэдөө, бүхы түхэлэй ашагта малтамалнуудые химиин аргаар болбосоруулха шэнэ арганууд бэлдэгдэнхэй.

«Бурятгеология» нэгэдэлэй ба БНЦ-гэй Геологиин институдай хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгоор геолого-бэдэрэлгын болон эрдэмэй хүдэлмэринүүд мүн лэ урагшатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө арадай ажахынуудта тэдэнэй 36 заабари нэбтэрүүлэгдэнхэй. Энэ табан жэлдэ үшөө дүрбэн хүдэлмэри үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Алта ашаглаха заабари зууршалгануудынь ехэ ашаг олзотой байһанаа харуулаа.

Экологиин ба биотехнологиин шэглэлнүүдые Биологиин институт шэнжэлдэг юм. Байгаалиин баялигуудые аша үрэтэйгөөр ашаглаха, тэрэниие арьбадхаха ба оршон тойронхи байгаалида хоро хүргэхэгүйгөөр болбосоруулха мэтын онсо шухала асуудалнуудые шэнжэлжэ, бэлдэгдэһэн хүдэлмэринүүдээ үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Тус институдай эрдэмтэд республикынгаа хэдэн предприятиин захилаар горитой хүдэлмэри бэелүүлээ. Тиин Баунтын районой газарай хүрьһэн наринаар шэнжэлэгдэжэ, газар эдлэлгэдэ тааруу шэнэ газарнууд элирүүлэгдээ. Тэрэшэлэн Яруунын районой Тулдуунай совхоздо гэдэдэггүй сэбдэг хүйтэн газарнуудта утгажуулгэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ заабаринууд нэбтэрүүлэгдээ. Энэл нютагта газарай шииг нойтоной байдал уридшалан багсаагдажа, сроохото ургамалнуудай барог ургаса хуряагдаа һэн.

Элдэб һалбариин промышленна предприятинуудһаа гараһан угаадаһа сэбэрлэхэ асуудалда хэдэн шэнжэлэлгэнүүд зорюулагдаа. «Гусиноозерская» шахтын, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй, Холбоолжоной уурхайн промышленна угаадаһан наринаар шэнжэлэгдэжэ байна. Сэлэнгын ЦКК-гай угаадаһа сэбэрлээд газар уһалалгада хэрэглэхэ заабаринууд бэлэн болонхой. Энэ мэтээр эрдэмтэдэй бүтээһэн, арадай ажахыда нэбтэрүүлһэн хүдэлмэринүүдые тоолохо болоо һаа, нилээд ехэ байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Түбэд медицинын талаар түйлагдаһан амжалтые аминдань тэмдэглэмээр байна. Манай эрдэмтэдэй полифитохол гэжэ шэнэ эм зохёоһоной ашаар үнэтэй сэнтэй эмүүдые хилын саанаһаа худалдажа абахамнай хороогдожо эхилээ. Республикын Элүүрые хамгаалгын министерствэтэй хамта эрдэмэй-үйлэдбэриин «Зүүн зүгэй медицинын түб» гэжэ нэгэдэл ерээдүйдэ нилээд ехэ аша туһа хүн зондо хүргэхэ хараатай.

Буряадай Ниитын эрдэмэй институдай, Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой дээдэ һургуулиин эрдэмтэд республикынгаа засагай зургаанудта, зохёохы ажалтанай холбоонуудта, эмхи зургаанудта ехэ удхатай шанартай заабари-зууршалганудые саг үргэлжэ дамжуулжа байдаг, байнашье гээшэ. Үндэһэн соёл болбосоролоо шэнжэлхэ ба хүгжөөхэ, нацинууд хоорондын харилсаануудые, национально-гүрэнэй байгуулалтые наринжуулха талаар үндэһэ баримтануудтай заабаринууд хэгдэнхэй. Тиихэдээ арадай ёһо заншалнуудые, гуримуудые, буряадууд болон ортонгуудай заншалта ажалнуудые һэргээхэ, һуралсалай пособинууд болон учебнигүүдые зохёохо, түүхын үнэн зүб байдалые тогтоохо, арадай түүхын «сагаан толбонуудые» элирүүлхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдана.

«Эрдэм-техникын дэбжэлтын регионально комплексно программа», «2005 он хүрэтэрхи үедэ республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгын генеральна схемэ» «Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгын бодомжо» мэтын асари томо программануудые зохёолсоһон экономическа эрдэм ухаан һүүлэй үедэ эдэбхижэжэ эхилээ. Энэ хэрэгтэ бүхы эрдэмтэд-экономистнууд оролсожо, мүн республикынгаа өөрөө ооһэдыгөө хүтэлбэрилхэ, ооһэдынгөө мүнгэ зөөрөөр өөһэдыгөө хангаха гуримуудые зохёолсоно. Тэрэшэлэн «Байгал далай тухай Хуули» зохёохо хэрэгтэ бүхы мэргэжэлтэд оролсоно. Урдань үзэгдөөгүй шэнэ хуули бэлдээд, Верховно Соведтэ баталуулжа, тэрэниие бэелүүлжэ эхилхэдээ, эрдэм ухаанай ажабайдалтай хэр холбоотой байһые үшөө дахин хаража үзэхэбди.

БНЦ-гэй ба республикын дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэдэй хэжэ байһан хэрэгүүдэй тон бага хубииень эндэ нэрлэбэб. Эндэһээ уламжалхада, эрдэмтэд миин байжа, элдэб шаг шууяа татана гэхэ гээшэмнай тад буруу. Илангаяа областной партийна организациин хүтэлбэрилхы зургааниие шүүмжэлһэнэйнгээ түлөө мүнөө хаанашье муушалуулна. Энэ хадаа тон буруу ябадал гэхэ байнаб. Республикадамнай хубилган шэнэдхэлгын аалаяр бэелүүлэгдэжэ байһанһаа уламжалан, эрдэмтэднай һанал бодолоо сэхэ руунь хэлээ бшуу. Тиимэһээ эрдэмтэд тушаа үнэн үгэ хэлэхэ зуураа, республикынгаа бүхы эрдэмтэдые халуунаар амаршалжа, заха хизааргүй ехэ хэрэгтээ бүри урагшатай ябахыень, амжалта түйлахыень хүсэнэб.

В. НАЙДАКОВ,
Буряадай эрдэмэй түбэй президиумэй түрүүлэгшэ.

...олигдоогүй бэшэгэй мүрөөр

...РЭГТЭЙ ХЭМЖҮҮР ...ЮУНДЭ ҮГЫБ?

рэ тоодо үхибүүдэй 12,6 мянган хэһэг трикотаж хубсаһан нэхэгдэдэг. Бэлэн болгогдоһон продукцимнай 85 гаран процентнь республикаһаамнай гадуур ябуулагдадаг гээшэ. Бүтээн гаргадаг зүйлнүүднай олон янзын aaб даа. Эдэ бүгэдые нэхэхэдээ, сэбэр ноһо, хахадынь ноһон, хлопок, обьёмно болон синтетическэ утаһануудые хэрэглэдэгбди. Зүгөөр эдэ бүхы утаһамнай бултадаа оронойманай ондоо регионуудһаа ородог юм. Сэбэр ноһоной, жэшээлхэдэ, жэлдэ 340 тонно ороно. Энэмнай бүхы хэмжээнэй 20 процентнь болоно. Сэбэр ноһон утаһан гол түлэб рейтузада хэрэглэгдэдэг.

Харин хүүгэдэй хубсаһан тухай хэлэхэдэ, гол түлэб, 52—54 размерэй юумэнүүд гаргагдана. Тиихэдээ эдэмнай худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй хэрэгтэй үедөө хэлсэгдэһэн, зүбшэгдэһэн байха.

Тиигэбэшье саг сагтаа, сахилза хүхэдөө гэжэ үгэ бии. Манай фабрикын коллектив нүхэр Л. Б. Базаровагай ажаглалтые ба редакциин дурадхалые анхаралдаа абаа. Тиин 63 мянган түхэригэй 72, 76, 80 размерэй, 10 мянган түхэригэй 76, 80, 84 размерэй костюмууд болон джемпернүүдые 1990 ондо бүтээн гаргахаар түсэблэбэбди. Шанарайнь тала мүн лэ анхарагдаһан байха.

Бэшэгэй автор зүб асуудал табяа. Юрэдөө, гол түлэб хонин ажахы эрхилдэг республикада ажаһуудагнай бултанда мэдээжэ хэ юм. Тиимэһээ угайдхадаа үхибүүдээ һайн шанартай хубсаһаар хангаха һэн хабди гэжэ һанагдана.

Республикынгаа хүдөө нютагуудаар ябахадамнай рейтуза, дулаан ноһон джемпер, кофтонууд хүртэнэгүй гэжэ гомдохо ушарнууд али олон дайралдагшал даа.

В. ТОКТОХОЕВА.

...ШЭЛЭГШЭДЭЙ КОНКУРС

нирхолтойгоор гаргаһанайнгаа түлөө наркологическа отделениин фельдшер Б. Дондопов түрүү һуури эзэлжэ, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаба. Хирургическа отделениин медсестра В. Фомина ба клиническэ лабораториин лаборантка Л. Агафонова хоёрдохи һуури хубаалдаха баатай болоо. Медсестрагаар хүдэлмэрилдэг Т. Шадрина ба Т. Яковлевагай бэлдэһэн бюллетень гурбадахи һуури эзэлбэ.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.
Хяагтын район.

ГҮН САГААН СЭДЬХЭЛТЭЙ

Нёдондо жэлдэ районой түбэй больницада медицинскэ сестрануудай дунда мүрысөөн болоо һэн. Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэлдэ арба гаран залуухан басагад хабаадалсаа бэлэй. Тэдэнэй дунда Үдын участково больницын сестрагаар хүдэлдэг Ирина Зугдырова байлсаа һэн. Тиихэдэл нюдэндөө согтойхон, сэбэр шарайтай, дунда зэргын бэетэй, сагаахан халаадтай басагантай танилсажа, ажал хэрэгээрнь һонирхохо, хөөрэлдэхэ ушар дайралдаа бэлэй.

Районой медицинскэ сестрануудай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ тэрэ һайн бэлдэхэлтэй байһанаа харуулбашье, түрүү һуурида гаража шадаагүй һэн.

Үгтэһэн нэгэ зарим асуудалнуудта тоб гэмэ харюунуудые үгэжэ шадабагүйб,— гэжэ тэрэнэй хани басагадтаа хэлэжэ байхыень дуулаа хүм.

Тиихэдэ Ирина Зугдырова мүрысөөнэй комиссиин зүгһөө магтаалда хүртэжэ, дурасхаалай бэлэгээр шагнагдаа һэн.

Ажалай хэрэгээр Үдын совхозоор ябахадаа, тэндэхи больницын сестра Ирина Базаржаповна Зугдырова тухай оло дахин магтаалай үгэнүүдые дуулаа бэлэйб.

— Манайда хүрэжэ ерэхэдээ, элүүр мэндые мэдэжэ абахаһаа гадуур, элдэб эм дом асаржа үгэдэг, энэ тэрын үбшэнһөө яагаад һэргылхэ тухай зүбшэл, заабари үгэдэг. Уран һайханай бүлгэмэй гэшүүдтэй сугтаа ябахадаа бурядд арадайнгаа, мүн мүнөөнэй дуунуудые гүйсэдхэжэ, һанаа сэдьхэлыемнай ханаадаг,— гэжэ Үдын совхозой ахалагша хонишон Б. Х. Цыбиковтэй хөөрэлдэхэдэмнай хэлэбэ.

— Сагаан һарын найр наадаанай үедэ «Хори голой дангина» гэһэн харалгын эмхидхэгдэхэдэ, Үдын больницын медицинскэ сестра Ирина Зугдырова түрүү һуури эзэлжэ, «Хори голой дангина» гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртөө,— гэжэ түбэй больницын ахамад врачай орлогшо В. Ц. Хайдапов хөөрэнэ.

— Манайтнай Ирина буряадайнгаа хүгжэмшэдэй бэшэһэн дуунуудые гоёор гүйсэдхэдэг. Шагнажал баймаар даа. Ёһотойл дуушан. Ямар гоё, хонгёо, уян хоолойтой гээшэб. Дууша хүнэй сэдьхэл нимгэн юм гээд хэлсэдэг. Тэрэншье зүбтэй ха. Энэ басаган хадаа хүндэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ хододоо оролдожо ябадаг. Сэбэр сагаан сэдьхэлтэй даа,— гэжэ Үдын совхозой хонишод, малшад омогорхон хэлэдэг.

Ирина Базаржаповнагай наһанайнь нүхэр Цыренжап Зугдыров хадаа Үдын совхозой түб һууриндахи хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулида багшаар хүдэлдэг юм. Тэрэ дуу, хүгжэмдэ дуратай эдир хүбүү, басагадые арадай инструментнүүд дээрэ наадхуулжа һургана. Өөрөө тэрэ дууладаг хадаа хоюулан олоной урда гаража, элдэб дуунуудые гүйсэдхэдэг гээшэ aaб даа. Нэгэниинь хүгжэмыень татахэ, нүгөөдэнь дууень гүйсэдхэхэ.

— Зугдыровтанай бүлэ нютаг нугадаа эб эетэй. Олондо һайн жэшээ боломоор юм. Малшадай урда концертнүүдые табиха болоод байнабди. Хабаадалсаха бэзэт гээд асуугаа һаатнай, тэдэнэр «заатагүй» гэжэ нэгэ үгөөр харюусаха байха,— гээд Үдын совхозой парткомой секретарь С. Д. Намжилон хөөрэнэ.

— Эдэнэрнай ехэл эдэбхитэй. Энэ тэрэ юумэ хээд орхиел даа. Ирина, шимнай дуулахал болоноо. Цыренжап хүгжэмыень гүйсэдхэхэ бэзэш даа, гэхэдэш арсахагүйл даа. Хэдышье туха сүлөөгүйшье һаа, ямар нэгэ зали олоно, концертнүүдые харуулгада хабаадалсаһан байдаг,— гэжэ арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Б. Д. Цыдыпов хэлэнэ.

«Хори голой дангина» гэһэн конкурсдо хабаадалсаха даа, «Нютагай домог», «Аха эгэшэ хоёрни» гэһэн дуунуудые гүйсэдхөө. Мүрысөөнэй эрилтэнүүдтэ табигдаһан бүхы асуудалнуудта таарамжатай харюунуудые үгөө, өөрыгөө гансал һайн талаһаа харуулжа, суглаарагшадай магтаалда «Дангинын» үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ ха юм.

Уран гоё хоолойтой дууша энэ басаган һургуулида, училищидашье һуража ябахадаа, номоо һайнаар үзэдэг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһан. Тиимэл хадаа Хяагта хотын медицинскэ училищи шалгарһан тэмдэгтэй дипломтойгоор дүүргэһэн байха юм. Сагаан халаадтанайнгаа нэрэ хүндые медицинын сестра Ирина Зугдырова хаанашье ябаа һаа, дээрэ үргэн ябахань дамжаггүй.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин районой Үдын участково больницын медицинскэ сестра Ирина Зугдырова арадай дуу гүйсэдхэнэ.

А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

СЭБЭР БАЙЛГАХА

Хабарай дундахи апрель һара гараба. Гол горход гэдэжэ, хада уулын саһан хайлажа, һайрам урдажа эхилээ.

Үйлсэ, гудамжануудые сэбэрлэжэ, арилгахаар болоо. Хүн зон түлөэ бэлдээд, зомгоол, холтоһоо муухай бог шоройгоо обоолоод, хамажа, холо хаяхын орондо юундэ үйлсэдэ гаржа хаяна гээшэб? Тэрэнээ соможо абахагүй, тэрэл зангаараа хэбтэһээр.

Илангаяа манай һууринай — Тээгдын үйлсэдэ муухай. Бусадшье үйлсэнүүдээр имэрхүү ушарнууд тохёолдоно.

Тээгдын сельсоведэй гүйсэдком, нютагай участково больницын хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ һаналаа табинагүй.

Буряад,ородшье зон хэр үгһөө гэр газаагуураа ариг сэбэр байлгахые оролдодог хамнай. Энэ һайн заншалаа мартажа байһамнай тоншье халагламаар байна.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин районой Тээгдэ һуурин.

Манай айлшан

ЯХАД ПОЭТ ИВАН ФЕДОСЕЕВ

Яхадай хүүгэдэй поэт, прозаик Иван Федосеев Буряадаймнай «Хараасгай» журналай урилгаар «Тэхэ Бабанын найрта» Улаан-Үдэ морилжо ерэбэ.

Буряадай уран зохёолшод, уран бэлигтэ хүүгэд Яхадай энэ уран зохёолшые үнинэй мэдэхэ, таниха байна, юуб гэхэдэ, тэрэнэй ехэшүүлдэ, мүн хүүгэдтэ зорюулһан шүлэг, рассказууд «Буряад үнэн» газетэдэ, «Байгал» журналда урдань яһала толилогдоһон байха.

И. Федосеев — СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, Яхадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ. Тэрэ яхад,ород хэлэнүүд дээрэ шүлэгүүдэй гуша гаран номуудые, рассказ, түүжэ, поэмэнүүдые бэшэнхэй.

Тэрэ «Хотугу сулус» («Полярная звезда») журналай харюусалгата секретаряар ажаллана. Мүнөө И. Федосеевэй шүлэгүүдые уншагшадтаа дурадханабди. Гунга Чимитов буряадшалба.

БАЙГАЛАЙ ЭРЬЕДЭ

И. В. БАБУШКИНАЙ ДУРАСХААЛДА

I.

Январь.
Хүүр саһан.
Янгинама хүйтэн һүнил даа.
Бээрэшэһэн одо мушэд
Дээрэ тэнгэридээ эмниидээ.

Халашаһан паровозой
Хара утаан гэзэгэтэнэ.
Харгы зүргэш, тосхоншье
Харагданагүй — эзэгүй
мэтэ.

Сэбдэг булад дамжажа,
Сэхэ поезд шуумайна.
Һүүлшын вагон соо
тамхинай
Һүлэмхи галхан улайна.

Һанаа алдана Бабушкин —
Һажалуур гээшэнь поездын!
Хүрэнэгүй нойрынь —
тэрэниие
Хүлеэнэл Эрхүүдэ тон
найдан.

Ааляар сагынь ябана —
Абаһан нюуса ашаатай:
Буу зэбсэгынь тон үнэтэй,
Буланда хэбтэнэ хушаатай.

Саһанда хушаатай Байгал —
Савнаһаа хүйтөөр эмилкэ.
Телеграфист яаралтай
Тэмдэг Эрхүү дамжуулна.

«Шэтэ хотоһоо буу зэбсэг
Шэрээд Бабушкин гараа лэ.
Хүсэтэ тулалдаандатнай
үрдижэ,
Хүрэжэ ошохо болоо лэ...»

Хажар абяа гаргаһаар
Харгыда байшаба вагонууд.

Хашхар хуугай табилдаад,
Харагдаба жада, погонууд.

Яаранад.
Вагонойнь үүдэн
Яр-хар гүүлэн нээгдэбэ.
Сэрэгэй хараал шэрээл...
Сээжэдэ жада тулгагдаба.

Хамта ябаһан нүхэдтөө
Хандан Бабушкин хэлэбэ.
— Аха дүүнэр, үхэлөө
Амгаланаар угтая,
Үнэн хэрэгнай илаха!
Үндэр габьяагаа дабтая!

Нэгжүүл.
Отог оргой.
Нэтэрүү есаул хүлэрэнхэй.
Эндэ буляагдаһан буу
зэбсэг
Эрхүүдэ дэмы хүлеэнхэй...

Жагсан байһан
жандармнуудай
Жада-шүргын хажуугаар
Хатуу зургаан большевигүүд
Харуул доро тушаалгаа.

II.

Зүүлжэ Шэтэ орохоёо
Зүдхэнэ паровоз
вагонуудаа.
Нэгэн сооһь мүрдэлгэ хэжэ,
Нэтэрүү офицер һабандаа.

— Хэмта!
Харюу байхагүй.
Хэрээгыгээр офицер
шэртэнэ.

— Хэмта!
— Талын хүнби,—
Хэлэнэ Бабушкин,
энеэбхилнэ.

Зүрюу һалхи хаха эсхэн,
Зүүлжээ поезд түбэрнэ.
Мүнөөхи офицер
зэрлигшэн,

Мушхэнэ...
Мушхэнэ...
Мушхэнэ...

Зургаан эрэлхэг
большевигүүд
Зуурашоод, абяа гарабагүй.
Эсэһэн, зобоһон офицер
Эндэ бэеэ барибагүй.

— Шүдхэр абаашаг!..
Унтаха!..—
Шүдөө зууба: һалгааха...
Дохёо... «Мысовая...»
Офицер

Захирба:
— Буудан алаха!

Жэгтэй жабартай һүни һэн.
Жэрылдээ буунуудай
сэмгэн.
Һанжаһан үүлэнэй саагуур
Һара орошобо шурган.

Буугай абяан дуулдажа,
Булган, суурян таралай.
Зууралдаһан шуһатай саһан
Зургаалуулайнь хушалай.

Үхэлэйнь үедэ Бабушкинда
Үргэн Сибирь харагдаа һэн.
Шэггүй дуратай Россинь
Шэнээр топорбо гээд
һанагдаа һэн...

Үгытэй яхадуудай түлөөдэ
Үхэлтэ тэмсэл ябуулжа,
Россин хүбүүнэй
мүнхэрһөөр
Олон жэлнүүдэй үнгэрһэн
һаа,
Үхэлгүй эхэмнай мүнш
гэжэ
Үндэрөөр сэгнэжэ
ябанабди!

ЯХАДАЙМ БАСАГАД

Шуналта хүгжэм
жэнгиршэбэ,
Шуумар хатар эхилшэбэ.

Уян бэе матарна —
Уланхатан хатарна.
Урма баяр бадарна
Уянгатан задарна.

Яхадайм басагад урихануд.
Ябаха, хатархадаа уяханууд.
Аялга дуунууд зэдэлшэбэ,
Айдар нүхэд зэргэлшэбэ.

Сэнгүү наадан нэмхэс гээ,
Сээжэ худар нэнгэс гээ.

Сэлмэг нюдэд миһэд гээ,
Сэхэ хараад, эмнис гээ.

Яхадай басагад
дорюухануд,
Ярарһан нарандал
һаруулхануд,
Аба, эжымнай хүндэтэйхэн,
Арад зомнай юрөөлтэйхэн.

Үндэр сэдьхэл уряалаа,
Үнжэгэн дуран зэпаалаа.
Үнэтэ нангин жаргалаа
Үнэн сэхээр баралаа.
Яхадайм басагад
арюухануд,

Ягаахан сэсэгтэл
магналханууд.
Зоригжолто ажал
бусалшаба.
Зоной эдэбхи бурьялшаба.

Хабарай саг ерэлэй,
Халюун дайдам сэсэглээ.
Хапуун зүрхэм сохилоо,
Хаба шадал орьёлоо.

Яхадайм басагад
бэлигтэйнүүд,
Ямаршье ажалда
дурэтэйнүүд.

ХИЛЫН саанаһаа
ТАСС АПН

ХАРИЛСАА ХОЛБООГОО ҮРГЭДХЭХЭ

ВАШИНГТОН. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй болохоёо байгаа уулзалга юрэнхыдөө хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ шэнэ түлхисэ үгэхэ, СССР болон США-гай хоорондохи экономическа харилсаае хурдан түргэнөөр үргэдхэлгэдэ дэниие байгуулха тухай хэлсээнүүд баталагдаха юм гэжэ американ худалдаа наймаанай консорциумай президент Дж. Гиффен тэмдэглээ. «Энэ хадаа яһала ехэ предприятинууд болохо байна,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.— Арбан жэлэй хугасаа соо эдэ предприятинуудта табаһаа арба хүрэтэр миллиард долларой үргэн хэрэглэмжын эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд болон медицинскэ продукци үйлэдбэрилэгдэхэ юм». Хамтын предприятинуудые байгуулха талаар хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, 1990 ондо СССР-тэ хахад миллиард шахуу долларой үнэ сэнтэй үргэн хэрэглэмжын эд бараа эльгээхэ тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхые консорциум хүсэнэ гэжэ тэрэ нэмэбэ. Совет-американ худалдаа наймаанда хэгдэдэг хашалта харшалалтануудые болюулха тухай асуудалнууд США-да бүтэмжэтэй һайнаар зүбшэн хэлсэгдэхэ юм гэжэ президент Дж. Бушай, гүрэнэй секретарь Дж. Бейкерэй хэлэһэн үгэнүүд найдуулна.

нүлөөлхэ ёһотой гэжэ Холбоото Штадуудай худалдаа наймаанай бүлэгөөрхидэй мэдээжэ түлөөлэгшэд, совет-американ худалдаа наймаае үргэнөөр хүгжөөхэ талаар һанал бодолоо элирхэйлхэдээ, нимэ тобшолол хэбэ.

Тусхайлбал, ойрын ерээдүйдэ хамтын хэдэн предприятинуудай технико-экономическа үндэһэ һууринуудые бэлдэжэ дүүргэхые хараална. Энээнэй һүүлээр тэ...

ХОЁР ДОЛООН ХОНОГООР ХОЙШОЛУУЛБА

НЬЮ-ЙОРК. Табан астронавтые һуулгаһан, оло дахин хэрэглэгдэхэ «Дискавери» гэжэ замбуулинай онгосоо ниидхүүлхэ болзорые нэгэ гү, али хоёр неделеэр хойшолуулхые Аэронавтика болон замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар национальна управлени (НАСА) шиидхэбэ. Онгосо жолоодолгые хангадаг түхеэрэлгын эбдэрһэнһөө уламжалан, ниидхүүлгэ хойшолуулагдаха ушартай болоо гэжэ ниидэлгын программын директор Роберт Сайек пресс-конференци дээрэ соносхобо «Техническэ дутагдалые усадхахын, замбуулинай телескопой батарейе шэнэ хүсөөр нэмээхын тула наада захань хэдэн үдэр хэрэгтэй»,— гэжэ тэрэ хэлээ.

Ниидэлгэ табан үдэр соо үргэлжэлхэ ёһотой. Дүн хамта 1,5 миллиард долларой сэнтэй мүнөөнэй тон һайн «Хаббл» гэжэ замбуулинай телескопые гаргаха гээшэ экипажай гол зорилго мүн. Мүнөө үедэ энэ хадаа замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар хараалһан эгээл үнэтэй автомат аппарат болоно гэжэ тоологдоно.

ГЕРМАНИИЕ НЭГЭДҮҮЛХЭ

БОНН. Европодохи харилсаа холбооной, хамжаанай хэрэгтэй зохилдуулан, Германиие нэгэдүүлхэ шухала гэжэ ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Ганс-Дитрих Геншер хэлэбэ. Дүрбэн гүрэнэй болон манай Европын партнернуудай нюргаһда немец гүрэнүүдые нэгэдүүлхые хүсэнэгүйбди, үйлэ хэрэгүүдэй үмэнэ хэн нэгэниие табихые һэдэнэгүйб ди гэжэ бидэ хүсэнэбди гээд тэрэ долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг «Квик» гэжэ журналда интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Нэгэдэлэй гадаадын асуудалнуудай талаар «Хоёр дээрэ дүрбые нэмэхэ» гэһэн зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые ФРГ-дэ бүтэмжэтэй һайнаар үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа министр зааба. «Эдэ зүбшэлэлгэнүүдтэ хабаадажа байһан гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй түрүүшын уулзалгын апрель һарада болохо байһанда найданаб»,— гэжэ тэрэ хэлээ.

Мүнөө үедэ хоёр гүрэнэй хоорондо «экономическа валютын ба социальна холбоо шадаал һаа дары тогтоохо шухала» гэжэ министр ФРГ-гэй болон ГДР-эй хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ тухай хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

«КОММУНИСТНУУДАЙ ХОЙНОҺОО АГНУУРИ ХЭНЭ»

БУХАРЕСТ. Румынида үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байһан «коммунистнуудай хойноһоо агнуури» хэлгэ хэрэзэг шэрүүн, гутамшаг муухай байһаараа дунда зүүн жэлнүүдтэ «шолмос шүдхэрнүүдэй хойноһоо агнуури» хэдэг байһые һануулна. РКП-гэй урдын гэшүүд, гүрэнэй аппарадай алба хаагшад болон тэдэнэй бүлын гэшүүд мүнөө «шолмос шүдхэрнүүд» боложо байна гэжэ Румыниин «Тинеретул либер» («Сүлөөтэ залуушуул») газетэ бэшэ.

Хэзээ нэгэтэ Чаушескуе аргалдаг байһан врач Д. Хочотэ хардалга гүрдэлгэдэ орожо наһа бараба, ушар ёһо ойлгохо түүхэшэн хүдэлмэригүй болоод, бэеэ хорлобо. Гүрэнэй аюулгүйе сахилгын албанай урдын хүдэлмэрилэгшын 11-тэй хүбүүн үетэн сасуутандаа баһуулхадаа, наадалуулхадаа, тэсэнгүй, бэеэ хорлоо. Иимэ «агнуури» революциин түрүүшын» үдэрнүүдтэ эхилээд, удаань номгороһон аад, һунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ дахинаа дэбэргэгдэбэ. Нүгөө тала барһан политическэ ажал ябуулагшадые, мэргэжэлтэдые хардаха гүрдэхэ ябадалһаа уламжалан, бэеэ хорлохо ушарнууд үзэгдэнэ гэжэ газетэ бэшэнэ. Гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, ушар ёһо ойлгохо, эмхидхэлэй бэлиг шадабаритай хүнүүд лэ иимэ «агнуурида» ородог байна.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

НЮТАГАЙМНАЙ ХҮБҮҮН—ЦИРКЫН АРТИСТ

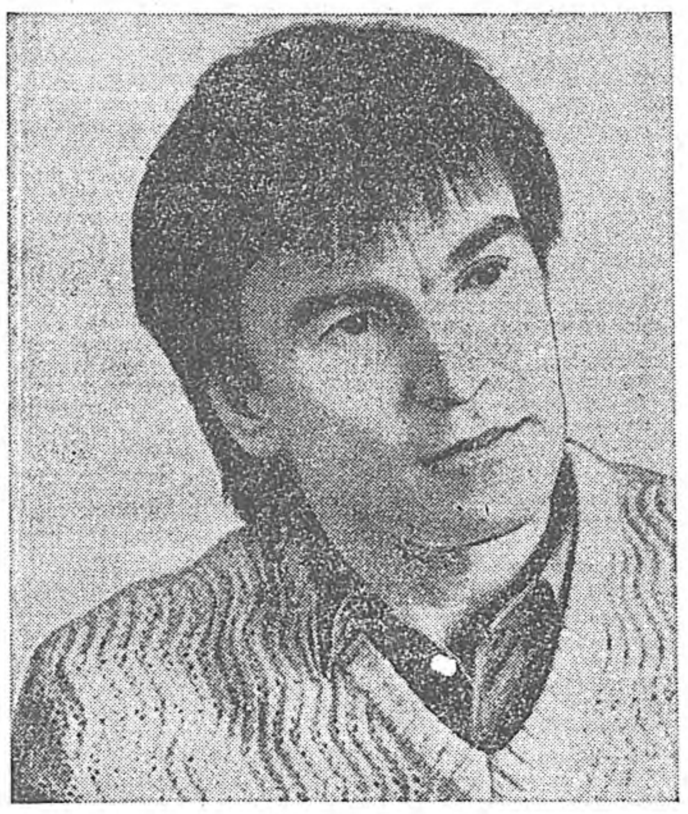

— Хүндэтэ нүхэд, һайнта даа. Үргэн Буряад ороноо циркын артист болоһон намайе уриһандатнай аргагүй баяртайб,— гэжэ «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй редакцида үнгэрһэн уулзалгада ерэһэн Александр Шелковников хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Редакциин журналистнүүдэй табиһан олон тоото асуудалнуудта харюусахадаа, университет дүүргэһэн һүүлээ, яагаад циркын артист болоһоноо, клоун болохоёо эрмэлзэһэн хүбүүнэйнгээ шиидхэбэри эхэ эсэгынгээ ямараар угтаһан тухай дэлгэрэнгыгээршье, һонирхолтойгооршье хөөрэжэ үгэбэ.

...Эрээн, марян хубсаһатай артист амиды поршоонхо баряад шашхуулжа байгаад шог өгто үгэнүүдээрээ сугларагшадые сэдатэрнь энеэлгэжэ, амаршуулжа табина. Энэмнай Москвагай циркын клоунуудай студи 1982 ондо дүүргэһэн нютагаймнай хүбүүн Александр Шелковников болоно. Тэрэ Баргажан һууринда түрэһэн. 1972 ондо Турантаево һууринай дунда һургуули дүүргэһэн юм.

— һургуулида һуралсажа ябахадаа арифметикэдэ ехэ дуратай һэм. Тиихэдээ математикын кружогто ябажа, олимпиадада хабаададаг һэм. һургуулияа дүүргэд Новосибирскын университедэй экономикын ба кибернетикын факультедтэ һураа бэлэйб,— гэжэ Александр хөөрэнэ.

Дунда һургуулида, мүн университедтэ һуралсажа ябахадаа концерт, нааданuудта, илангаяа университедэйнгээ театрай зүжэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, циркын артистнуудаар һонирходог болоо һэн. 1977 ондо университедээ дүүргэһэнэй удаа, эрдэмтэн болохо харгы зам нээгдээ бэлэй. Тэрэнэй һуралсажа ябахадаа университедтэ [illegible] «Москвагай циркын клоунуудай студида студентнүүдые шалган абаха тухай мэдээсэл» байба ха. Тэрэнэй эсэгэ Николай Ефимович хүбүүнэйнгээ шиидхэбэриие энэ хэрэгые буруушаабашье, эрдэмтэд олон, харин клоунууд үсөөн гэжэ [illegible] дэмжэжэ байхатай болоо юм.

Сашын Москвагай циркдэ ерэхэдэнь, аяар 150 хүн конкурс бариха байгаа даа. Тиихэдэнь лэ «юушье болог даа, туршаад үзэхэл даа» гэжэ бодоhон Саша документнүүдээ үгэжэ, аяар гурба дахин циркын комиссиин урда шалгалта үгэһэн байгаа.

— Өөрөө дуулаха, хатарха урда комиссиин урда эдэ бүгэдые гүйсэдхөө бэлэй даа. Тэдэ эдэнэр минии дуулаhан дуун болон хатарые тоохогүй [illegible] үшөө нэгэ хатар хүгжэмгүйгөөр [illegible] сэдхэбэб. Тиигээд энэ хатараа гурбадахи удаа гүйсэдхэжэ гараа хүм,— гэжэ мүнөө тэрэ хөөрэнэ.

— Гурбан клоун, гурбан актер, ондо ондоо гурбан эбэри зантай хүнүүд. Зүгөөр эдэнэрэй гүйсэдхэлэн роль бүхэн [illegible] мартагдашагүйгөөр һонирхогдодог. Тиимэһээ эдэ нэрнай хэн бэ гээд асуухадаа болохобди,— гэжэ СССР-эй арадай артист Юрий Никулин артистнууд тухайгаа хэлэһэн юм.

Нээрээшье. Эдэнэрэй хэд бэ? 1982 ондо тус студи дүүргэһэн Иван Сигаев, Анатолий Тютюнькин, Александр Шелковников болоно. Циркдэ [illegible] Эдэнэрые режиссёрнууд В. Франк, В. Двойко, РСФСР-эй арадай артист Тереза Дурова гэгшэд [illegible] гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хэзээшье мэдэхэгүй, циркын гү, али юрын сценэ дээрэ шог өгто [illegible] Мүнөө Эхэ оронойнгоо искусство [illegible] залуу клоунуудтай болобол [illegible] Александр Шелковников хүтэлбэрилжэ [illegible] циркын артистнүүдэй бүхэсоюзна конкурс дээрэ лауреадууд болоо бэлэй.

[illegible] айлшалаа эрээд [illegible] ... луулха хүсэл, эрмэлзэлтэй ябанаб. һайнта даа, дахин уулзатараа, баяртай.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александр Шелковников.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КОЛХОЗОЙ «ТАКСИ»

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гэшүүдэйнгээ ажабайдал, ажаһуудал һайжаруулха талаар горитой хэмжээ ябуулга хараална, хэнэ гээд хирэ хирэ болоод лэ дуулдажа байдаг. Энэ удаа тэдэнэр колхоздоо «Чайка» автомашина худалдажа абаба.

Урдань иимэ машинада ганцал дээдэ зиндаагай ноёд һуудаг һааб даа. Харин мүнөө юрын колхознигууд хүнгэн машинада һуужа, хэрэгтэй газарнуудта ошожо байха аргатай болохонь.

Залуушуулшье түрэ хуримаа хэхэдээ «Чайка» машиные гоёон шэмэглээд, Юрөөгэй талаар юрьен гүйлгэхэ аргатай болобо. Мүн түрэлгын гэрһээ үхибүүгээ, һамгаяа найдамтай зохид машинаар гэртээ асархада хэды аятай, зохид байха гээшэб? Үбгэд, хүгшэдшье хүнгэн ябадалтай зөөлэн машинаар дасан дуган ошодог, холо ажаһуудаг аша гушанартаашье айлшалдаг болонхой.

Хүнгэн машинаар иишэ тиишээ ошохоёо һанаһан хүн, урид колхозойнгоо правленидэ мэдүүлгэ бэшэхэ, удаань кассада мүнгыень түлэхэ юм.

«Чайка» автомашиные колхозой дүй дүршэлтэй жолоошон Б. Доржиев жолоодоно.

К. ШОПХОЕВ.

Сэлэнгэ.

ЗУУ НАҺАНАЙ ОЙ

Нютагай үндэр наһатайшуулай нэгэн Дулма Батуевна Парамонова тэбхэр зуун наһатай боложо, нютагайнгаа ажалшадта хүндэмүүшэ ёһоор угтагдаба. Ойн баярай һайндэртэ Дүтэлүүрэй соёлой байшан соо концерт наадан эмхидхэгдэбэ. Уран һайханай коллективэй гэшүүд болон һургуулиин үхибүүд дуу, хатараа, шүлэгөө, үреэлэй гоё һайхан үгэнүүдээ хүгшөөдэйдэ зорюулһан байха юм.

Сугларагшадай урда Дүтэлүүрэй сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ш. Сосоров, совхозой партийна организациин секретарь Ш. Д. Цыбиков гэгшэд юбилярта зорюулжа һайн һайхан үгэнүүдые хэлээ һэн.

Совхозой дирекци, партбюро, профком, ВЛКСМ-эй комитет, сомоной Соведэй гүйсэдком Д. Парамоновае 100 наһанайнь ойн баяраар амаршалаад, мүнгэн шангаар урмашуулба.

Дулма Батуевнагай басагаиинь Д. Б. Цыдемжапова 80 наһатай. Зуун наһа наһалһан Дулма Батуевна хүнгэн сарюун зандаа. Тэрэ олон аша, гуша, дүшэнэртөө һургаал заабари үгэжэ байдаг.

Ш. БАКШЕЕВ.

ЭНЭРХЫ СЭДЬХЭЛТЭН ОЛОШОРНО

Баргажанай ой модоной комбинадай Гусихын участок түрүүшүүлэй тоодо ородог юм. Эндэхи участогай ажалшадһаа элдэбын эдэбхи үүсхэл гаражал байдаг гээшэ. Тээмэндэ һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө тус коллектив 1000 түхэриг мүнгөөр урмашуулагдаа һэн. Эдэнэр тэрэ мүнгэеэ энэрхы сэдьхэлтэнэй хэмжээ ябуулгада дамжуулха гэжэ хэлсээд, Баргажанай үхибүүдэй байшанда эльгээгдэбэ.

Район соо иимэрхүү һайн һайхан жэшээнүүд олон, һаяхан районой һургуулиин үхибүүдэй техническэ кружогойхидой ухаалан зохёогшодой бүтээлнүүдэй харалга болобо. Үхибүүд хэһэн юумэнүүдээ выставкын һүүлээр худалдажа, эндэһээ ороһон мүнгэнһөө, мянган түхэригынь, үхибүүдэй байшанда баһал дамжуулаа.

Районой үхибүүдэй искусствын һургуулиин ба пионернүүдэй байшангай эдэбхитэд, концерт наада харуулжа, олоһон мүнгэеэ (500 түхэриг мүнгэ) Бүхэсоюзна үхибүүдэй жасада бэлэглэһэн юм.

Б. ЭРХИТУЕВ.

ДАСАН БАРИХЫН ТУЛА

Хэжэнгэ тосхондо буддын шажан мүргэлтэнэй тала баригшадай суглаан һаяхан болобо. Тэдэнэр суглаан дээрээ дасан бариха тухай шиидхэбэри абаһан байха юм. Дасан хадаа урдаһай буряад зоной ёһо заншалнуудые һэргээхэ, түүхые шудалха, энэрхы сэдьхэл хүгжөөхэдэ яаха аргагүй нүлөөлхэ гэжэ тэдэнэр лаб этигэнэ.

Дасан арадай тэдхэмжын мүнгөөр баригдаха гэжэ хараалагдана. Суглаанда хабаадагшад Хэжэнгын районой, мүн бусадшье районой хүн зондо шадаха зэргээрээ туһалыт гэжэ хандаһан байха юм. Мүнгэ дамжуулхаяа һанаһан һайн дуратан Хэжэнгын госбанкын № 70101-дэхи счедто өөһэдынгөө туһаламжа оруулжа байха аргатай.

С. ЖАПОВ.

ЭКОЛОГИЧЕСКА МЭДЭЭНҮҮД

Март һарада Улаан-Үдын агаар, үнгэрһэн һаратай сасуулхада, ехээр бузарлагдаһан байба. Тооһон 3 дахин, азодой двуокись 1,5 дахин хэмһээ үлүү байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Харин серын двуокись, углеродой, азодой бурма ба фенол городой бүхы районуудта хэм соогоо байгаа һэн.

Хяагта, Северобайкальск, Гусиноозерск городуудта тооһон 1,3 дахин хэмһээ үлүү байгаа гэжэ үзэгдөө. Углеродой бурма Хяагтада — 1,3 дахин, азодой двуокись 1,5 дахин ехэ байба.

Тыя, Сүхэ, Хёлго, Дээдэ-Ангар, Гоуджекит, Баргажан, Сэлэнгэ, Үдэ мүрэнүүдтэхи кислородой нормо баһал хэмдээ байгаа һэн. Харин Сэлэнгын ЦКК-гай уһа сэбэрлэдэг түхеэрэлгын доодо талада, Сэлэнгэ мүрэн соо фенол дайралдаа бэлэй. Нефтепродуктнууд, дээрэ нэрлэгдэһэн гол мүрэнүүд соо, бултандань шахуу бии байгаа гэжэ тэмдэглэе. Үнгэрһэн һаранuудтай уһанай шанар шэнжые сасуулхада эрид хубилалтанууд болоогүй байһаар.

В. ТАТАРНИКОВ,
Гидрометобсерваториин начальник.

МВД-һээ МЭДЭЭСЭНЭ:

Байгша оной апрелиин 2-һоо 9 болотор республика дотор 185 гэмтэ ябуулга хэгдэһэн байба. Тэрэ тоодо 3 хүн алуулһан, 13 ушарта алаха, сохихо һэдэлгэ гаргаһан, 16-ниинь хүнэй хубсаһа хунар буляаһан, гүрэнэй, ниитын, үмсын зөөри хулгайлһан 93 хүн баригдаһан, 14 хүн автотранспорт хулгайлһан, наркотическа бодосуудые хэрэглэһэн 2 хүн элирүүлэгдэһэн байха юм.

Түнхэнэй районой Аршаан тосхондо ажаһуудаг коопзверопромхозой ангуушан Баторов түрэлхидэйнгөө гэртэ һогтуугаар хэрүүл үүдхэһэн юм ха. Удаань тэрэ ахаяа, мүн өөрыгөө буудажа, больницада оруулагдаба. Улаан-Үдын трамвайн управлениин ажаһуудалай-коммунальна таһагай хүдэлмэрилэгшэ Сапунова эрхэтэн Сандабкинагай гэртэнь орожо, ерээд, билетүүд болон видеокиногойнь түхеэрэлгэ эрибэ ха. Гэрэй эзэн эхэнэрэй «үгэхэгүйб» гэхэдэнь, тэрэнь хэрүүл үүдхэжэ, сохижо ороһон байгаа.

Апрелиин 3-най һүни В. А. Черных гэгшэ 16-дахи һургуулиин заахозой кабинедтэ түлхюур таарулжа ороһон байба. Тэрэ эндэһээ 10 беанха шэрэ, буу болон бусад хэрэгсэлнүүдые хулгайлба. Мүн энэ үдэр Сокол тосхоной нэгэ гэртэ хулгайшад орожо, «аляска» хүүртиг хулгайлһан юм. Мүнөө тэдэнэр баригдаа.

Байгша оной март һарын тэн багаар Улаан-Үдэһөө Хэжэнгын район ошоһон харгы дээрэ эзэгүй орхигдоһон «ГАЗ-24» түхэлэй машина сооһоо 300 түхэриг сэнтэй магнитола хулгайлагдаа һэн. Милициин хүдэлмэрилэгшэд хулгай хэһэн Собержаповые апрелиин 3-да барижа, хулгайлһан магнитола эзэндэнь бусаагаа.

Муйскын райондо танигдаагүй гурбан хүн «Нива» машинын жолоошон Сенюкиндэ аһалдажа, сохихынгоо хажуугаар, машинадань һуугаад, Северобайкальск руу ошоһон харгыгаар тэрьелһэн байгаа. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, урдандаа сүүдлүүлһэн Уфимцев, Никитин, нүгөөдэнь Северобайкальск хотодо ажаһуудаг Воронков гэгшэд болоно.

Апрелиин 6-най үдэр Железнодорожно районой больницада сэжэ руугаа хутагаар хадхуулһан Непомнящих оруулагдаһан юм. Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг Федоров гэгшэ сугтаа архидаһанай һүүлээр иимэ муухай хэрэг гаргаһан байба.

Апрелиин 7-ной үдэр һогтуу Лиханов барилгын нэгэдэхи управлениин модошо дархан Виневичые, пивын заводой хүдэлмэришэн Перфильев, оньһожоруулагдамал 184-дэхи колоннын бульдозерист Собенников хоёр хулиган ааша гаргажа, Цыренгармаевые хутагаар дайраһон байха юм.

«Коммунальник» гэжэ коллективэ саадай нэгэ гэрһээ хултай хээд ябаһан сэрэгэй алба хаагша Индрисов баригдаа.

Үнгэрөөд байһан долоон хоногой туршада республикын харгы замууд дээрэ харгын транспортна 24 аюул болоо. Эндэ 9 хүн, тэрэ тоодо 2 үхибүүн наһа бараһан, 20 хүн гэмтэһэн байха юм. Харгы дээрэ болоһон аюулай олониинь һогтуугаар машина жолоодожо ябагшадай гэмээр болоһон байна.

Тэрэшэлэн энэ долоон хоногто 41 түймэр боложо, 67200 түхэригэй торэа хэгдэбэ.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-бүлэг.

ТЕЛЕВИДЕНИ

АПРЕЛИИН 16-hаа 22 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

7 саг 30 минутаhаа 16 саг 45 минута хүрэтэр аппаратура заhагдаха.

МОСКВА. 16.45 — «Николай Буянов, Итальянское каприччио» — баримтата фильм. 17.15 — Мультфильм. 17.30 — Боливиин аялга дуунууд. 18.00 — Энэрхы сэдьхэлэй долоон хоног. Үбшэнтэндэ туhалхаяа яаража ябаhаар Дагестанай хадада эми наhаяа алдаhан медсестра А. Денисенко тухай баримтата фильм. 18.30 — Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 19.30 — Время. 20.00 — Байгаали хамгаалха талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. Н. Воронцовтой уулзалга. 21.00 — Москвагай «Современник» театрай «Наедине со всеми» гэhэн фильм-зүжэг. Авторынь — А. Гельман. 22.00 — Время. 22.30 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 22.35 — «Наедине со всеми» фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.35 — Футболой шэнжэлэл. 00.05 — П. Чайковский, Хүгжэм. 00.55 — ВЛКСМ-эй XXI съездын дневник. 01.25 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

9 сагhаа 17 саг 50 минута хүрэтэр аппаратура заhагдаха.

УЛААН-УДЭ. 17.50 — «Три весны Ленина» — баримтата фильм. 18.50 — Байгал. 19.10 — «Эрхимынь нэрлэе» — теле-клуб. 20.00 — Комсо толий Андреевэй ябуулгын үдэшэ. 21.10 холнууд. МОСКВА. 21 галан нойрсогты 21.30 — Хоккейгээр дэ пионат. СССР-эй ба суглуулагдамал ком 24.00 — «Таанад энэ шадахат». 00.45 наадаха. 01.00 — Хоккей хэйн чемпионат. Финляндиин суглуу командануд.

ВТОРНИК, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — Мультфильмнүүд. 10.05 — «Наедине со всеми» — фильм-зүжэг. 12.00 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 13.25 — Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30 — Время. 16.45 — «Армия Трясогузки» — үхибүүдтэ фильм. 18.05 — Камбоджиин мүнөөнэй байдал тухай очерк. 18.35 — Мультфильм. 18.45 — «Амар сайн, хүгжэм!» 19.30 — Время. 20.00 — Бразилиин архитектор ба ниитын ажал ябуулагша Оскар Нимейр тухай. 20.45 — Татьяна Петрова ород дуунуудые гүйсэдхэхэ. 21.00 — Байгал нуурай хуби заяан тухай эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 1-дэхи фильм. (США-гай ба ЮНЕП-эй хабаадалгатайгаар Союзтелефильм ба «Четвертый канал». (Великобритани). 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — «Остров» — уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 23.45 — Гитараар наадаха. 24.00 — Футболоор СССР-эй кубок. «Динамо» (Киев) — ЦСКА. 01.50 — Уран зурааша О. Целковой мастерской соо. 02.20 — ВЛКСМ-эй XXI съездын дневник. 02.50 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Встреча двух цивилизаций» 1-дэхи фильм. 9.35, 10.35 — Физикэ. 11-дэхи класс. 10.05, 11.05 — Француз хэлэн. 11.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 11.55 — Үхибүүнтэй харилсаха hургуули. 12.25 — Экран дээрэ — 01 албан. 12.55 — гээр дэлхэйн чемпио циин ба Финляндиин лагдамал командануд Ритмическэ гимнасти — «Прошедшее вер уран hайханай филь сери. Улаан-Удэ. Мультфильмнүүд. 18.20 дой Пионернүүдэй ба элдэб үеын хүмүүжэ тэй уулзалга. 19.10 19.30 — «Байгалай үн зэр дээрэ». 20.15 — нинэй түрэhөөр 120 21.00 — Шэнэ hони даар). 21.10 — Сонос МОСКВА. 21.15 нойрсогты, багашууд! Хоккейгээр дэлхэйн че ФРГ-гэй ба СССР-эй лагдамал командануу СССР-эй Верховно Сов си дээрэ.

СРЕДА, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — Мультфильм. 9.40 — «Разорванный круг» — уран hайханай фильм. 11.05 — Футболоор СССР-эй кубок. «Динамо» (Киев) — ЦСКА. 11.55 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль (Грузиин ССР). 12.30 — «Дэлхэйе тойрон» — альманах. 13.30 — Время. 16.45 — Зимбабвиин арадай искусство: скульптура ба хүгжэм. 17.05 — «ТелеЭКО» журнал. 17.35 — Фильм-концерт. 18.00 — Энэрхы сэдьхэлэй долоон хоног. «Берегите тетю Шуру» — баримтата фильм. 18.30 — Хүүгэдтэ дамжуулга. 19.30 — Время. 20.00 — П. Чайковский. Симфони. 20.25 — «Объектив». 21.00 — «Голубое око Сибири» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 2-дохи фильм. 22.00 — Время. 22.30 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 22.35 — «Остров» — уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 23.40 — Ленинградай Гүрэнэй А. И. Глинкын нэрэмжэтэ академическэ капеллэ дуулаха. 24.00 — Итальян кинодраматург Тонино Гуэрротой уулзалга. 01.00 — ВЛКСМ-эй XXI съездын дневник. 01.20 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Встреча двух цивилизаций». 2-дохи фильм. 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 2-дохи класс. 10.05, 11.05 — Немец хэлэн. 11.35, 12.35 — Литература. 7-дохи класс. 12.05 — Үхибүүнтэй харилсаха hургуули. 13.05 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финляндиин ба Чехословакиин суглуулагдамал командануд. «Шанс Бегима Донба баримтата фильм. 14.5 шедшее вернуть» — ур ханай фильм. 2-дох УЛААН-УДЭ. 17.30 очерк. 17.40 — «Микро дэлгэгдэбэ». 18.20 МОСКВА. 18.40 — Ма ков тухай. УЛААН-УДЭ — Прозаик С. Заяар — Илалтын 45 жэлдэ Соносхолнууд. МОСКВА —«Амгалан нойрсог шуул!». 21.15 — Арадай дуунууд. 21.30 — СССР ховно Соведэй сесси

ЧЕТВЕРГ, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Голубое око Сибири» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 1-дэхи фильм. 10.30 — «Амар сайн, хүгжэм!» 11.15 — Мультфильм. 11.25 — М. И. Бабановагай театральна мемуарнууд. 12.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 13.25 — Соносхолнууд. мэдээсэлнүүд. 13.30 — Время. 16.45 — «Армия Трясогузки снова в бою» — үхибүүдтэ фильм. 18.05 — Баримтата фильм. 18.25 — Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.30 — Мүнөөнэй шатада Ленинэй сургаал бодол хүгжөөлгэ. 19.15 — Компьютертэй хамта аккордеон дээрэ гүйсэдхэгдэхэ соло. 19.30 — Время. 20.00 — Дэбжэлтэ, Мэдээсэл. Соносхол. 20.30 — КПСС-эй XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай Платформые зүбшэн хэлсэнэбди. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — СССР-эй арадай артист В. Васильевай зохёохы ажал ябуулга тухай. 00.40 — Феномен В. Набокова. 01.00 — ВЛКСМ-эй XXI съездын дневник. 01.30 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Встречи двух цивилизаций». 3-дахи фильм. 9.35, 10.35 — Юрэнхы биологи. 11-дэхи класс. 10.05, 11.05 — Испан хэлэн. 11.35, 12.35 — Биологи. 9-дэхи класс. 12.05 — Үхибүүнтэй харилсаха hургуули. 13.05 — Н. В. Гоголиин зохёолнууд экран дээрэ. «Вий». 14.20 — Ритмическэ гимнастика. 14.40 — «Прошедшее вернуть» — уран hайханай фильм. 3-дахи сери. УЛААН-УДЭ. 17.30 — Киноочерк. 17.40 — «Ая-ганга» — телеальманах. (буряадаар). 18.30 — Байгал ВА. 18.50 — Маршал хай. УЛААН-УДЭ. 19 нэ hонин (буряадаар) Улаан-Үдын горсоведэй депутадта кандидат дэмэй доктор К. М. ватай уулзалга. 20.20 тов. Жданову. Моноло ила Ульянова» — ба фильм. 20.50 — Сонос МОСКВА. 21.00 нойрсогты, багашууд! — Богони концерт. СССР-эй Верховно Сов си дээрэ.

ПЯТНИЦА, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Голубое око Сибири» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 2-дохи фильм. 10.35 — Сергей Березинэй дуунууд. 10.45 — «Кинопанорамын хабсаргалта. 14.45 — «Амар сайн, хүгжэм!». 12.30 — Жэлэй дүрбэн саг. Апрель. 13.30 — Время. 16.35 — Ф. Шопенэй, А. Скрябинай фортепианна зохёолнууд. 17.50 — Фотоконкурс. 17.55 — Казахстанай хүгжэмтэ фольклор. 18.20 — «16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 19.05 — «Эртэ урда сагай сууряан». 19.55 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. СССР-эй ба США-гай суглуулагдамал командануд. 21.55 — В. И. Ленинэй түрэhөөр 120 жэлдэ зорюулагдаhан баярай суглаан. Кремлиин Съезднүүдэй ордонhоо дамжуулагдаха. hүүлээрнь — Время. 24.00 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 00.05 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 00.15 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.45 — «Хараа бодол». 02.15 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Устюртын нюуса». 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 7-дохи класс. 10.05, 11.05 — Англи хэлэн. 11.35, 12.35 — Түүхэ. 8-дахи класс. 12.05 — Үхибүүнтэй харилсаха hургуули. 13.05 — Ф. Лист. 13.25 — «Прошедшее вернуть» — уран hайханай фильм. 4-дэхи дэхи, 2-дохи хубинь. УДЭ. 17.55 — «Паспор ри» — баримтата филь — «Альтернатива» — 19.20 — Буряад хэлэнэй 19.55 — Буряад ороно нууд. МОСКВА. 21.00 лан нойрсогты, ба 21.15 — Мэдээсэлэй га. 22.00 — Спортивна га. 23.00 — «Под знако ного Креста» — уран фильм, 1-дэхи, 2-дохи

СУББОТО, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Манай саад». 10.00 Энэрхы сэдьхэлэй долоон хоног. «Вернувшиеся в жизнь» — баримтата фильм. 10.30 — А. Хачатурян. «Спартак». СССР-эй ГАПТ-ын зүжэг. 12.45 — «Ан амитадай аймагта». 13.45 — Фортепианна хүгжэмэй концерт. 14.05 — Худалдаа наймаанай hонин. 14.35 — «Александр Пархоменко» — уран hайханай фильм. 16.00 — «Россин бэеэ даанхай байдал». 17.00 — «Спектр», 17.30 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль. Б. Феоктистов наадаха. (СССР). 18.05 — Политическэ темэдэ хөөрэлдөөн. 18.55 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.40 — Мультфильмнүүд. 20.00 — Энэрхы сэдьхэлэй долоон хоног. 20.15 — «Фермер—90» хүгжэмэй Кантри ба Фолк гэжэ фестиваль. 22.00 — Время. 22.30 — «Телескоп». 22.50 — Гэр бүлын викторинэ. 24.00 — КПК-гай ЦК-гай Политбюрогой саг үргэлжын комитедэй гэшүүн, КНР-эй Госсоведэй Премьер Ли Пен. 00.30 — Хүгжэмэй шэнэ hонин. 02.00 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Экран дээрэ — 01 албан. 9.50 — Концерт. 10.25 — «Две главы из семейной хроники» — уран hайханай фильм. 12.00 — Дэбжэлтэ, Мэдээсэл. Соносхол. 12.30 — Ородой дуунай «Веснянка» хоорой концерт. 12.40 — Бултанда хабаатай педагогико. 13.40 — Энэрхы сэдьхэлэй долоон хоног. «СССР—США» — теле-хүүргэ. Инвалидуудай асуудал. 14.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 14.30 — Ехэшүүлдэ ба үхибүүдтэ. киноконцерт. 15.30 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Финляндиин ба СССР лүүлагдамал коман 17.30 — «Совет Росси канал. 20.00 — 20.05 — Баримтата ф 20.45 — Яхадай АССР дай артист А. Самсоно хэ. 21.00 — «Амгалан ты, багашууд!». 21.15 сэлэй дамжуулга. 22.0 мя. 22.30 — Энэрхы лэй долоон хоног. 23 Сибелиус. Хүгжэм. 24.0 Болоор СССР-эй ч «Спартак» — «Металлист — Кто же миллио уран hайханай фильм 03.00 — «Петра» — ур най фильм. (ГДР).

ВОСКРЕСЕНИ, 22
В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭhӨӨР 120 ЖЭЛЭЙ ОЙ

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Бултанай эрхилхэ спорт. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 9.45 — «Спортлотогой» тираж. 10.00 — «Эртэ үглөөнhөө». 11.00 — «Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00 — Үглөөнэй энеэдэ нааданай дамжуулга. 12.30 — «Аяншалагшадай клуб. 13.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 — Экологическа программа. 15.30 — Концерт. 15.55 — «Элүүр энхэ байлга». 16.40 — Дуунай-инструментальна «Чаривна» ансамблиин концерт. 17.00 — Хүдөөгэй ажалшадта дамжуулга. 18.15 — «Каменный цветок» — уран hайханай фильм. 19.45 — «Фрагмент одной биографии» — фильм-балет. 20.40 — «Штрихи к портрету В. И. Ленина» — олон серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи фильм. «Воздух Совнаркома». 22.00 — Время. 22.30 — «Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 22.45 — Д. Штанько дуулаха. 23.25 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. СССР-эй ба Швециин суглуулагдамал командануд. 02.00 — Л. Бетховен.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20 — СССР-эй Гостелерадиогой Ехэ симфоническа оркестрэй концерт. 9.45 — «Кяхта» — баримтата фильм. 10.10 — Баянистнуудай квинтет наадаха. 10.30 — «Счастливая Женька» — уран hайханай фильм. 11.50 — Баримтата фильмүүд. 12.30 — Аяншалагшадай клуб. 13.30 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.35 — Режиссер Е. Учителиин фильмүүд. «Подвиг Ленинграда». 14.40 — Ехэшүүлдэ ба үхибүүдтэ церт. 15.30 — «Совет Р деоканал. 18.00 — Ул дын шэнжэлэл. 19.00 холнууд, мэдээсэлнүү Баримтата фильм. 19.35 вожное воскресенье» hайханай фильм. 21.0 галан нойрсогты, ба 21.15 — Аэробикоор на мурысөөн. 22.00 22.30 — Дуу, хатарай « чанка» ансамблиин 23.00 — Белоруссиин сой нэрэмжэтэ драмын мическэ театрай «Веч фильм-зүжэг.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Республикын Министрнүүдэй Совет нуга сабшалангай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һара соносхобо. «Бурятводомелиорация» нэгэдэлэй таһагые даагша К. А. Улановтай журналист Н. Дегтяревой үнгэргэһэн интервью «Эртын уһа алдангүй уһалха» гэжэ гаршагтайгаар номерой нэгэдэхи хуудаһанда бэрлагданхай.

Мүнөөдэр — Совет эрдэмэй үдэр. Республикын эрдэмтэдэй болон дээдэ һургуулинуудай багшанарай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари номерто байха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

СПОРТЛОТО

1990 оной апрелиин 8-да үнгэргэгдэһэн 14-дэхи тиражай дүнгүүдые «Союзспортлото» нэгэдэл согсолбо.

«45-һаа 6-ень таага спортлото»: 1.688766 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (52 карточка) таагшад—1.346 түхэриг, дүрбэн номер (2.275 карточка) таaһан хүнүүд—33 түхэриг, гурбан номер (36.075 карточкаяа) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень таа лото»: 18.079289 би Табан номер (25 карт һан хүнүүд—10.000 дүрбэн номер (5.59 таагшад—161 түхэриг номер (194.769 карт һан хүнүүд 8 түхэр 14-дэхи тиражай дээр, 5-дахиһаа 14- хүрэтэр хабаадаһа жай билетүүдээр шү апрелиин 28-һаа 19 майн 28 болотоо

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Муха-цокотуха — в 12, Бенефис балета — в 19.
Руский театр драмы
Волшебный календарь — в 12. Акселераты — в 19-30.
Бурятская филармония
Концерт симфонического оркестра филармонии для школьников, посвященный 150-летию со дня рождения П. И. Чайковского — в 15. Действителен абонемент № 4. 16 апреля — зал Дома политпросвещения — концерт народного артиста СССР, лауреата государственных премий СССР и РСФСР Бориса Штоколева — в 19.
«Дружба»
Мультфильмы — в 9-40, Чаща терпения — в 11, 12-50, 14-30, 16-20, 18-10, 20, 21-40.
«Прогресс»
Красный зал — Шакалы — в 9-50, 11-40, 13-30, 15-20, 17-10, 19, 21. Зеленый зал — Шакалы — в 9, 10-50, 12-40, 14-30, 16-20, 21-30, Мудрая царица Мандухай (2 серии) — в 18-10.
«Родина»
Мультфильмы — в 10, 11-20, Криминальный квартет, рок и фортуна — в 15-10, 20-50, Ложная клятва (2 серии) — в 12-30, 18.
«Октябрь»
Эгрета из слоновой кости — в 14-10, Криминальный квартет, рок и фортуна — в 11-10, 18, Встреча (2 серии) 21.
«Эрдэм»
Кавказская пленни вые приключения в 9-40, 11-10, 12-40, три мушкетера (2 с 16. 18-30, 20-50.
«ВОСТОК»
Дикие лебеди — лая кость — в 15, 17,
«Байкал»
Смех и горе у Бел 16-30, Влюбленный в 18-30, 20-30.
ДК «Текстильщик»
Наваждение — в 17,

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-65-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45

Н-04435. Заказ № 83.